

WWW.UNS

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

СВЕСКА XII.

Сарајево, децембра 1897.

год. XI.

Власник: АЕМ. Конзисторија.

Уредник: Ст. Н. Давидовић, протојереј.

Рукоположени.

Његово Високопреосвештенство АЕ. и М. Дабро-босански госп. *Николај* благоизволио је 30 новембра и 6. децембра о. г. на свечаним службама архијерејским у Сарајеву, за ђакона и презвитера рукополо-

жити свршеног богослова биоградске богословије **Светозара Марјановића**, коме ће се у администрацију повјерити упражњена парохија *Еминовци*, старо-мајданског протопрезвитерата. Честитамо!

Премјештени.

Петар Иванчевић, јеромонах и досадашњи привремени парох јајачки премјештен је на властиту молбу у манастир Озрен, а парохија јајачка предана је у администрацију пароху језерско-стунанском Стојаљу Трукуљићу.

Ђорђе Мачкић, помоћник ратковачко-стражичког пароха и почасног прото Вукосава Мачкића, на његову молбу, премјештен је за пароха Подрашничког, у вардар-вакуфском протопрезвитерату.

Званична препорука.

Српско-православном пречасном свештенству, црквеним општинама и одборима Дабробосанске епархије.

Познати српски умјетник, живописац Анастас Боцарић, атинске академије учес-

ник, настанио се за стално овђе у Сарајеву. Његови радови познати су у срп-

Број 2850.

Рез. IV. бр. 780.

WWW.UNILIB.RS

етву изван Босне и Херцеговине, и јавно су одобравани у српској журналистици, особито израда иконостаса на више мјеста у православним српским црквама епархије горњокарловачке, одликују се живошћу, финим колоритом и природношћу. У црквеном живопису његовом нема ничега туђинског и свјетовног, него је све прилагођено духу црквеном — чистом православљу.

О томе се ова АЕ М. консисторија освједочила нарочито приликом прегледа и одобрења (колаудације) новог иконостаса цркве наше у Рогатици.

На основу тога, а с позивом на окружницу консисторијалну од 19. јула 1897. број 1765. препоручујемо истог умјетника пречасном свештенству, и црквеним општинама епархије Дабро-босанске, и позивамо их, да за своје цркве — у којима немају прописаних икона, исте од поменутог иконописца поручују, и с њиме посредством ове АЕ М. консисторије у том погледу на основу испитана и одобрена плана уговоре склапају за израду.

Из консисторијалне сједнице 13. нов. 1897. год.

АЕ и митрополит Дабро-босански:
Николај.

Број 2980.

Рег. IV. бр. 808.

Званична препорука.

Српско-православном пречасном свештенству Дабро-босанске епархије.

Протојереј Јован Јеремић, уредник „Српског Сиона“ у сремским Карловцима, дао је у штампу *другу књигу својих проповједи.*

Ко је читао проповједи Јеремићеве у I. књизи и у црквеном часопису „Српском Сиону“, тај се могао довољно о њиховој важности и ваљаности увјерити.

С тога топло препоручујемо свему пречасном свештенству, као и читаоцима „Бос.-Х. Источника“ да набаве *другу књигу проповједи* Јована Јеремића, јер ће добро доћи сваком свештенику, који жели народу своме са амвона послужити и религиозно-моралне му користи допринијети.

Који свештеник има прву књигу Јеремићевих проповједи, треба да набави и другу, а који нема ни прву, може је набавити код писца заједно с другом.

Цијена првој књизи била је 60 новч., а другој биће 70 новч. а објема заједно с поштарином 1 фор. 20 новч.

Друга књига неће бити мања, ако не буде већа од прве. Формат биће исти.

Претплату ваља слати писцу у Карловце (Срем). Једанаеста књига иде скупљачима претплате као дар.

Из консисторијалне сједнице 20. новембра 1897.

АЕ и Митрополит Дабро-босански:
Николај.

Број 3052.

Рег. IV. бр. 836.

С т е ч а ј.

На основу завјештаја блаженопочившег дабро-босанског митрополита и народног добротвора Ђорђа Николајевића, у тестаменту од 26. новембра 1895. год.

тачка VII., која гласи: „Одређујем 500 ф. (пет стотина фор.) а вр. као награду, коју ће консисторија моја сачувати и у своје вријеме исплатити писцу моје биографије,

Мислим да је тестаментаријум мој у вама

кад исти писац поднесе консисторији ради увјерења штампану књигу мојег животописа“. (Види лист „Б.-Х. Источник“ од 1896. год. свеска за јули и август) — ова АЕ М. консисторија расписује стечај, да се у року од године дана рачунајући од 1. јануара 1898. год. написана и штам-

пана биографија блаженопочившег митрополита Ђорђа Николајевића овој консисторији на увид и исплату награде, — припошље.

Из консисторијалне сједнице 27. новембра 1897.

АЕ и Митрополит Дабро-босански
Николај.

Лекције из „Каноничног Права“.

По рукопису из богословије, с додацима пише Ненад, пресвитер.

(Наставак.)

3. Црквена правила.

Све, што се односи на хришћанско вјероучење и владање, на богослужење, црквени суд и управу, изражено је правилима васељенскијех и помјеснијех сабора и св. отаца, ђе је то све нашло достојно мјесто. А сва ова правила скупа састављају и чине *црквени канон*, једну цјелину, у којој се огледа правни живот црквени и представља дух, који је руководио цркву при њезиној унутрашњој и спољашњој уредби.

По врједности, прво мјесто заузимају правила *седам* васељенскијех сабора; за тијем *десет* помјеснијех сабора а најпошље, правила, 12 св. отаца¹⁾. Ну, потребно је, да се разликују *црквени темељни закони* од овијех, који се тичу појединијех страна њезиног спољашњег устројства, и који су постали утицајима некијех особитијех историјскијех прилика. Први, закони, остају *знакови*, какви су и примљени најприје²⁾, и не мијењају својих одредаба; а други, према приликама времена и мјеста, према потребама црквенога живота, могу се и кадшто преначити, ради тога, да би тако црква лакше могла вршити задаћу своју. Ову исту мисао

потврђују и саборска правила одредбама својима. Н. пр. правило 19. IV. вас. сабора наређује, да се има држати сабор у епархијама по два пута у години; но 8. правило трулск. сабора говори, да је доста и један пут, кад су зле прилике³⁾; али забрањује, да се мијењају или укидају правила, него нека остану, каква су, т. ј. каква су већ и примљена; но та се забрана односи на поједине људе, који би хтјели *да истином тргују*; а не на власт црквену, која има право и дужност, да неке установе развија, а неке, које су се већ преживјеле, исправља у корист своје цркве, према потребама⁴⁾.

Црквена правила имала су с почетка облик и форму саборскијех одлука и посланица св. отаца, а доцније су удешена и разређена, по врједности, по предметима црквенијем, о којима говоре, као правила; јер су она постала у разна времена и по разнијем мјестима, према повременијем потребама и околностима, па с тога су у први мах била растурена по одјелитијем збиркама, док нијесу полије сабрана сва у једну цјелину, једну књигу, која се по томе назвала *Зборник црквенијех*

¹⁾ VI. вас. 2.

²⁾ III. вас. 7.

³⁾ Исиреди ап. 5.; VI. вас. 12 и 13.; неок. 15.; карт. 4. и 34.; Вас. вел. 22. и друга парал. правила.

⁴⁾ Ап. 37.; Григ. неок. 8.; Вас. вел. 47.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

правила. Ово искупљање и сабирање правила почело је тек онда, кад је црква ступила у пријатељски одношај и блиски додир са државом. И по томе је настала потреба да црквено и грађанско законодавство једно друго допуњује и објашњава, ради лакшег и правилнијег пресуђивања о предметима црквено-државнијем. С тога се стадоше учени људи сабирати и заједнички радити на томе, да скупе у једну цјелину црквене и оне грађанске законе, који су се односили на предмете црквеног карактера, говорећи о њима. Ово сабирање почело је још за вријеме цара Јустинијана¹⁾, а свака така збирка добила је при крају XII. вијека име: *Номоканон*. Ријеч „номоканон“ сложена је из двије грчке ријечи: *νομος* = закон грађански и: *κανον* = правило црквено.

Према распореду правила, канони су се дијелили на двије врсте. У некијем су распоређена правила по *хронолошком* реду, т. ј. по времену, када су постала; у некијем — *систематски* т. ј. по предметима, о којима говоре, да се лакше изучавају и у пракси изведу и употребљавају.

Први систематички зборник јест *зборник правила Јована Схоластика*, каснијег патријарха цариградског²⁾. Зборник овај саставио је Схоластик године 550. док је још био пресвитер. У њему је поређао правила овако: најприје је метнуо правила апостолска, за тијем правила прва *четири* сабора васељенска, па правила првијех *шест* сабора помјеснијех, а за тијем *шесдесет* и *осам* правила Василија великог. Цио зборник раздијелио је на *шесдесет* *натписа* или *титула*. У предговору

спомиње, да је имао при руци зборник од 60 натписа, на који се угледаху при раздијељивању правила. Схоластиков зборник имао је велики значај у источној цркви. Код православнијех Словена задржао је тај значај све до појава књиге *Крмчије*, т. ј. до XIII. вијека; а код Бугара и кроз цио XIV. вијек.

Други систематски, но потпунији и знатнији, *зборник* носи име *Фотија*, цариградског патријарха, († 891). Овај Фотијев зборник зваху Грци некад *синтагмом*, некад *номоканоном*, за то, јер се састоји из два зборника: *синтагме* и *номоканаона*. Под првијем се разумије дио зборника у коме су изложена само правила црквенијех сабора, који су издали правила у *хронолошком* реду; а под другијем именованим други дио зборника, у коме су распоређена правила у *систематском* реду, или по предметима њихова садржаја. У овоме пошљедњему дијелу зборника унесени су и грађански закони, који се тичу црквенијех предмета. Неки мисле, да се је овај зборник појавио у своме старијему облику још за патријарха цариградског *Сергија I.* (610.—638.)³⁾ Године 883. овај зборник је прерађен и допуњен. а године 920. проглашен у Цариграду. у присуству сва четири патријарха, за *општу обвезну књигу црквену*. И Фотије је свој зборник подијелио на натписе, и то на 14 натписа а сваки натпис на неколико глава⁴⁾.

Много доцније, године 1335., јеромонах *Матија Властал*, Солуњанин, саставио је један *зборник* азбучним редом, узевши што је најглавније и, по мишљењу

¹⁾ Такав један зборник први је написао *Стефан ефески*.

²⁾ Јован Схоластик био је најприје правни заступник антиохијске цркве код државне власти. По том је био свештеник у Антиохији, а најпошље, кад свргоме *Ефихија* са патријаршије, постао је цариградски патријарх (565—578).

³⁾ Види окан. зборник православне цркве од дра Н. Милаша. Нови Сад 1886. стр. 24.

⁴⁾ Садржај зборника Фотијева превео је на српски језик Н. Милаш у П. издању свог зборника правила пред текстом самијех правила.

Људи оног времена, најпотребније из закона црквенијех и свјетовнијех. У XIV. вијеку преведен је овај зборник на српско-словенски језик¹).

Синтагма или правилник Матије Властала послужио је за основ трима српскијем књигама, сличног садржаја, од којих је једна написана 1390. године а налази се у манастиру *Ходошу* у Банату; друга је написана у *св. Гори* 1541. а налази се у манастиру *Шиматовцу*; трећа — 1700. и налази се у манастиру *Ракозцу и Сријему*²).

Ну смисао црквенијех правила не бијаше свакоме јасан. С тога се појавише: *тумачења, разјашњења или коментари правила*.

Међу тумачењима или коментарима најпрва мјеста заузимаху:

1. *Разјашњења или схолије Алексија Аристена*, номофилакса (т. ј. чувара закона) велике цркве у Цариграду за владања цара *Мануила Комнена* (1143.—1171.). Своје схолије (т. з. синопсис, преглед, извод, скраћен текст) правила написао је Аристен 1160. године.

2. *Коментар Јована Зонара*³). Зонара је први одступио од реда сабора, који се налази у 2. правилу VI. вас. сабора, на име, ставио је на прво мјесто правила васељенскијех, за тијем помјеснијех сабора и св. отаца. А при тумачењу држао се, *Зонара, буквалног смисла*⁴).

¹) Види примјере књижевности и језика старог и српско-словенског од Ст. Новаковића Биоград. — Стр. 239.

²) Dr. Jos, Zhickm. das Eherecht der orientalischen Kirche.

³) Зонара је био с почетка начелник дворске страже и тајни савјетник *Алексија II. Комнена*. После је се закућерио и отишао у св. Гору.

⁴) Његова су тумачења преведена и на латински језик и штампана први пут у *Паризу* 1558, а други пут у *Милану* 1618. Енглески свештеник, познији епископ асавски, Виљем Беверогије († 1708.), поправио је тај латин. пријевод и приредио 1672. ново издање под именом „Syn-dicon“, у коме је превео. осим латинског, још и грчки оригинални текст.

3. *Коментар Теодора Валсамона*. Теодор Валсамон био је најзнатнији канониста у цијелој источној цркви. За владе *Исака Анђела* постао је александријским патријархом. Антиохија је тада била у рукама латинскијех крестоносаца, и с тога је, Валсамон, становао у Цариграду; али је отуда, по могућности, вршио и онамо свој посао и дужност патријаршеску. Између многобројнијех каноничнијех списа његовијех, најзнатнији му је *Коментар на саборска правила* и правила св. отаца. Овај Коментар он је написао у Цариграду док је био као номофилакс и хартофилакс (чувар аката) велике цркве у Цариграду, а по заповијести владоца *Мануила I. Комнена* и патријарха цариградског, *Михаила Анђијала*. Написао га је на основу Фотијеве *синтагме*, и ради тога, да изглади неке несугласице између грађан. и црквен. закона.

Из његовијех списа види се, да је располагао са огромнијем правничкијем знањем. Учествујући дуго времена у правнијем црквенијем пословима патријаршеске цркве у Цариграду, сазнао је и утврдио добро и црквену праксу и црквене законе, синодалне саборе и патријаршеска ријешења. Због тога је био далеко по свијету чувен, те за многе каноничке и законске ствари питан за савјест.

У доцнијим се вијековима такође јављају тумачења црквенијех правила, како код самијех Грка, тако и код другијех народа.

У Грчкој се цркви налазе тумачења Зонарина, Валсамонова, Аристенова и другијех, по имену, непознатијех тумача у *Италиони*. Руси имају тумачења правила у књизи *Правилу*; у *Крмчији* књизи од

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

архијепскопа српског, светог *Саве*; од *Јована*, епископа смоленског и *Јована*, епископа алеутског¹⁾; у московском издању правила (1876. и 1886.), ђе се наводи, упоредо са црквено словенским текстом правила, још и грчки текст, а испод тога руски превод тумачења Зонаринијех, Аристеновијех и Валсамоновијех, онако, како су из пера њих самијех изишпа на грчком језику: затијем у радовима ду-

1) Види тумачења правила прва три вас. сабора.

ховне казанске академије²⁾; у српској цркви у књизи *Крмчији*. Осим тога издао је архимандрит и професор у Задру (сада епископ далматинско-истријско-бечки) г. др. *Никодим Милаш*, *правила православне цркве с шумачењима* на српском у пријеводу. Код Енглеза тумачио је правила *Безверогије*, код Њемаца *Хефеле* у своме великоме дјелу: *Историја сабора* (Concilien-geschichte). (Наставиће се).

2) У часопису; *Православный вѣстникъ*.

Крст и молитва.

Истинити догађај.

Имао сам доброг друга; био је то образован и даровит човјек. Имао је породицу, а био је од најнежнијих родитеља, које сам дотле познавао. Он се толико предао дјечи својој и бризи о њима, да је потпуно заборавио себе самога. Он никад није могао равнодушно погледати у дијете своје. Ако га погледа, ако му рекне што или га помилује — у њему од једном наступи таква бура осјећања да се и он сав преобрази. Милина је била гледати како царује баскрајна љубав у овој породици. Ну, он је припадао оном колу људи, које гледа на вјеру онако како данас гледа на њу један дио образованих људи. Он је сматрао морал вјерски као обавезу свију људи, која потиче из њиховог општег интереса и ни сам није био на чисто са основном вјере. са питањем о узроку свега што постоји. О томе није хтио никада да говори.

Ишао је неколико пута у години, по званичној дужности, у цркву. Тада би стао у крај, па би смишљао нове књижевне радове, којима се имао бавити. Неколико пута напомињао сам му:

— Кад стојиш већ ту, зашто се бар који пут не прекретиш?

— Па не знам ни сам; помишљао сам на то, али ми некако ни сама рука неће да се крене — обично би одговарао.

Прошла је читава година послје тога. Један пут га видим снуждена: лице блиједо, главу оборио, очи му некако чудновато тамно горе. Око њега се разговара друштво, а он сједи и ћути.

— Шта ти је? запитах га.

— Дијете ми је болесно.

То му је био најстарији синчић, за кога је он заложиио сву силу своје нежне родитељске љубави, своју бољевиву душу

Отишао сам му кући. Болест је узимала све већи мах. Од веселог, умиљатог и несташног дјетета видео сам пребражен труп, над којим је лебдила хладна и ужасна смрт. Болест је ударила свој ужасан печат на нежне црте онога умиљатог лица. Сваки покрет, сваки израз његов свједочио је о страшним мукама и боловима које је оно патило. Родитељи су били узнемирени; опајало им се на лицу да их никаква мисао не занима; били су

обоје укочени, и управљали су нијем поглед на оно мјесто, гдје им је дијете лежало.

Јаук дјетињи трже их. Обоје скочише узнемирени и у очима им видјех израз страшног душевног бола. Дође и лекар, прегледа дијете и ја опазих како му се навукоше боре међу обрвама.

— Наступа криза, рече он. Данас ништа нећу преписати. Сад се оставља све природи и — Богу, доврши он врло свечаним гласом, и оде.

Сад тек настаде страх и ужас међу родитељима. Излазили су једнако из собе и враћали се у њу, не знајући ни сами зашто то чине. И он, јадни отац, кршио је руке и давао маха ужасним душевним боловима који су се разиграли у њему као заталасано море. Страх је овладао њиме у толикој мјери, да он већ није ништа за себе знао.

И тада сам гледао то паметно, интеллигентно лице, ону лијепу мушку главу, главу, која је смјестила у себи највиша знања сувремене науке, која је тако лијепо умјела мислити и која је испитала цео строј васељене, путове свију небесних тијела, све могућне законе велике природе. Гледао сам је како је ништавна и блијед пред овом једином, пред овим најсићушнијим догађајем у дјелима велике васељене.

Неисказан бол, очајање и ужас бјеху исписани на овоме лицу, које је стајало пред једном истином, о којој он до сад није ни помишљао, коју је гонио од себе као страشان призрак своје болесне маште... Сад је осјетио да је ту смрт, и ова грозна и страшна јава трже га из оне укочености, он дође к себи и из груди му се оте потмуо загушен јаук.

— Шта да радим, ако знаш за невољу? Говори, помажи!... рече ми он кршећи чуке.

— Чуо си шта је доктор рекао: „Сад се оставља све Богу“.

— Па зар да ћутим и да чекам?

— Напротив, не треба да шутиш, већ да се прекрстиш и да се Богу помолиш да те мимоиђе ова горка чаша, која ти је спремљена. Бог је добар; у његовој руци је и милост и правда. Он не одбија од себе оне, који му се искрено моле.

Ама је ли то истина? упита ме он гледајући раширеним зеницама.

— Приступи му, па ћеш се увјерити.

Он погледа у жену и њихови се погледу среташе; он јој виђе из очију, да га она преклиње да ме послуша. Поглед му паде на дјетенце и он загушеним гласом рече:

— Милице, хајде да се Богу помолимо.

Сакрушени падоше на кољена и осјетише себе светим знаком крста. Ја осјетих како се све мијења око мене, осјетих како се милост Божја враћа у овај дом, који му нигда имена није поменуо. Ја се полако удаљих у другу собу.

Кад се послѣје вратих к њима, они се дигаше и на очима им видјех сузе. То су му, како ми он причаше послѣје, биле прве сузе од његовог дјетињства.

Огишао сам од њих, а кад сам им сутра дан дошао, изашли су обоје преда ме и у њиховим очима видјео сам наду и још један драгоцјен израз, највећу тековину човјечје душе, а помоћу које се она приближује великом Творцу и заступнику свију „обременених и скорбјашких“.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

На мој ниједи поглед он ми одговори:
— Криза је прошла, веле доктори,
— Бог је помогао. Нека му је слава
на све вијекове!

Донио сам му књигу и нарочито заби-
љежено једно мјесто. Отворих и пружих му је.

Читај рекох му.

Он поче јасним и звучним гласом
да чита:

„У то вријеме, кад бијаше врло много
народа и не имадијаху шта јести, дозво
Исус ученике своје и рече им:“

И читао је тако редом цијелу осму
главу Маркова јеванђеља, и како је све
даље читао лице му се мијењало, блије-
дило и блиједило, али се видјело, да му

се у души велики догађај збива. Свр-
шавао је осму главу:

„Јер ко се постиди мене и мојијех
ријечи у роду овоме прелјуботворноме и грјеш-
ном, и син ће се човјечи постидити њега
кад дође у слави оца својега с анђелима
свештима“.

Затворио је књигу и прекрстио се.

— Никад више неће демон сумње
ући у моју душу, рече он. Ја сам нашао
оно, што никада нисам имао и о чему
никад нисам мислио; нашао сам вјеру, и
то ми је највеће благо, које ћу марљиво
чувати.

И он је одржао ријеч.

Из „Цариградског Гласника“. С-а.

Одкуда то, да дан-дањи тако много Хришћана Господа не познаје?

Од Спликера дра филос. и богословије. Превео с њемачког Милан Поповић, богослов у Рељеву.

(Свршетак.)

Поред тога много Хришћана добро не поз-
наје и одбацује Христа, јер са својим разумом
не може да схвати Његово божанско биће. Чо-
вјечији разум, величанствени дар, рад је, да
појми и позна почетак и свезу, биће и каквоћу
свих ствари, хоће независно и самостално да
нађе не само истину, већ да је и створи, и неће
пошто је жив да призна ограниченост своје при-
роде. Ко њен глас признаје за јединог судију
у надчувственим стварима, томе је Христос ка-
мен спотицања и саблазан. Је ли нам Његово
цијело биће, као и биће Божије непојмљиво;
не можемо ли да схватимо свету тајну, која је
у њему; надмашује ли Његов цио живот и дје-
ловање далеко све човјечанске појмове и преставе.
Како би могла ријеч тијелом постати и међу
нама пребивати, како би могао Бог у човјечан-
ском лику и језику с нама приступити, како
вјечни син, надарен с небеским сјајем и вели-
чанственошћу примити на се ропски облик, и по
овој мрачној земљи ходити и живити, како је
Он могао скршити смртну снагу и изнијети на
видјело живот и бесмртно биће: но ако милог
Бога знате, који је човјечански дух у стању

да у то прозре и то да појми? Ко се у смјер-
ности не преклони пред Светим, преко кога је
Бог хтио да благослови круг земаљски, да от-
крије своју вјечну благодат и да човјечански
род новим животом одушеви, тај неће вјеровати
у оно што је изванредно, чудновато и тајанствено
у науци и историји Исусовој? Ко не признаје
да има небројено много ствари, које његов разум
није у стању ни разјаснити ни доказати; и да
би без божанског откривења у Христу још били
у тами и неизвјесности с обзиром на најважнија
дјела нашег духа: томе не може свјетлост вјере,
снага и утјеха гранути у јеванђељу Господњем.
Ко није осјећао, да му треба више тумачити о
Богу и божанским стварима, о дубинама Његовог
бесконечног бића, о вјечном закључку Његове
мудрости, о величини Његових благослова: тај
не може приступити к вјечном пастиру и спаси-
тељу наших душа, који ће нас потпомоћи у
небеском царству свога оца.

Но ко се само у свој разум узда, ко се
размеће својом мудрошћу, ко се поноси својим
познавањима и увиђањима, тај зацјело презире
науку о крсту, презире истине, које нам је

Христос открио и окреће леђа од Оног, који оне за блажене држи, који су сиромашни духом. Како ће они код надутости свога знања, као побожна Марија, пасти на ноге Исусове и у смјерности бејеђу слушати из Његових уста? Како ће они поред самољубља, с којим гледају на правила учења као на мудрост, која је само измишљена, примити Онога за учитеља, који им у име Божије говори и непрестано их посјеђа на овисност и ограниченост Његова духа? Како ће они, који држе да је хришћанство врло добра школа за просту свјетину, али којој су мудрији и паметнији људи одавно дорасли, како ће такви с мирним духом, који испитује, с постојаном марљивошћу, са жељом за науком и размишљањем читати свето писмо? Јаој, они исмијевају преимућства, што их имају вјерни шљедбеници Господњи пред невјерном свјетином. Они се спрдају духовним даровима, који произлазе из вјере у Сина Божјег. Они воле кад им се о таквим стварима збори као она дванајесторица у апостолској историји: „Ми нијесмо нигда чули, је ли свети дух“. Зар се можемо чудити код такве надутости, што се са Христом никако не познајемо?

IV. У то се убраја и то, што их тако много не осјеђа да је потребно поправити и опраштати гријехе. Христос је дошао, да потражи изгубљене, да спасе залутале, да исправи ојађеле да навијести милост смјерним, да окријепи невољне и сптерећене, да разруши царство зла, и да Господ свој народ очисти за својину, који је био марљив у добрима дјелима. Ради тога и гријешници долажаху к њему, позиваху Га у своје куће и даваху Му дирљиве доказе љубави и привржености. Ах, они су осјеђали, да им треба ријеч, која осокољава, утјешна храброст, болеће сажаљење и милостиво обећање. И тако су они тражили узвишеног човјекољубца, који је за сваког имао утјехе, савјета и помоћи, који је свет, невин и неокаљан, виши од неба, а ипак је био тако понизан и благ, тако пријатељски и искрен, те им је излазио на сусрет с овим спасоносним ријечима: „Утјеш се, твоји су гријеси опроштени!“

Али Он уз то додаје и ову опомену: „Иди, и не гријеш у будуће!“ Он је тражио поправљено мишљење, обновљен живот, сталну борбу

против гријеха, вјечну службу у духу и истини. Он је у свако вријеме спајао озбиљност с благошћу, строгост с штедњом, ревност с трпљењем, правичност са сажаљењем.

Јели Он пријатељ и учитељ таквим, који су сами собом задовољни; те своју грјешност неће ни да познају ни да признају, који се поносе својим заслугама и са својом добродјетељи размеђу. Они ће с презрењем гледати на Њега и с охолим фарисејима говорити: „Овај прима к себи грјешнике и једе с њима!“ С господским ће лицем одбацили од себе тражбине Хришћанства и против његових наука побудити свакојака двоумљења и сумње. Они неће никаквог избавитеља и спаситеља, јер се у свјетској служби добро налазе и не признају, да им треба какво поправљање. Они не осјеђају никаква кајања; јер своје погрјешке бране и своју лудост држе за мудрост, а сами себе држе за боље од осталих људи. Да, они ће у својој охолости с презрењем гледати на оне доље, који се са скрушеним срцем бију у прса и моле: „Боже милостив буди мени грјешнику!“ Па чују ли гњевну ријеч Господњу: „Лицемјери, ко вас је упутио, да ћете умаћи пакленом проклетству? Служе се свима пркосом гријеха, да затаје страх своје савјести и да спријече заједницу с Господом. Нијесу ли то они, којима ће једном Господ рећи: „Кините ми се с очију, о, ови злочинци! Ја вас нијесам нигда познавао“.

V. Многи Господа никако не познају, јер Га не узимаху никад за предмет подражавања. — Има људи, који познају узвишеност и величину Христову, Његово више порекло и божанску Му снагу, који осјеђају благослове Његовог јеванђеља и савијају се пред крстом искупљења, али они су ради да продру у природу и биће Христово; хоће да докажу одношај, у коме Он стоји према Своме оцу небеском, хоће да докуче тајни начин, по коме се живот грјешника обдржава животоном Божијим (сведржитељем свих ствари; они хоће да разгледају цијело дјело искупљења, које је Христос свршио и да Му опредјеле дјелатност и на небу и на земљи. Ушљед тога они заборављају на радно Хришћанство, на вјерно подражавање Господње, на безусловну оданост Његовој служби, и бивају нестрпљиви према онима, који друкчије мисле,

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

износе их на глас и прогањују као кривовјерце и јеретике и удаљују се све више од правог познавања Христовог, и ако се често и драго вољно с размишљањем с Њиме занимају. Други с великим страхопоштовањем Његово име спомињу, вазда стоје у дубокој смјерности код Његовог крета. Непрестано говоре о Њему, о Његовим ранама и сузама, о Његовој жалости и смртној невољи и муди и о Његовом величанственом васкрснућу, све своје молитве управљају на Њега и радо износе своје Хришћанство на јавност. Но при том су ипак далеко од царства Божијег и никакве заједнице немају са Сином Божијим. Код њих се не опажа никакав напредак у оном, што је боље, никаква повећана духовна власт, никаква дјела љубави и мира, никаква Господња служба, која је скопчана са самоодрицањем и умртвљавањем тјела. Они се држе за ученике Исусове, а то нијесу.

Христос изрично изјављује: Сви неће ући у царство Божије, који ми кажу: Господе, Господе!; већ који чине вољу оца мога небеског. Многи ће ми у онај дан казати: Господе, Господе, зар нијесмо у Твоје име прорицали? Зар нијесмо у Твоје име ђаволе изгонили? Зар нијесмо у Твоје име многа дјела чинили? Ја ћу им тада рећи: Ја вас нијесам никад познавао, кините ми се с врата, злочинци!

Други се с неким занешењаштвом утацљају у дубине хришћанских тајана, јако побуђују своје осјећаје и увлаче Христа, који је јасан, чист и величанствен, који је у науци и животу тако смотрен, тако миран и весео, у тамне утваре фантазије, и у магловите обсејене угријане моћи уображења. Они се одричу свијета, одричу се заједнице с људима, гледају, да униште у себи све, што је земаљско и да лудују у блаженим заносима. И овдје се види, да они добро Христа не познају, који је за вријеме свога живота у свијету дјеловао, који се моћно борио с царством таме, који је свагда око себе раширивао ведар и весео живот, који је жалосним срце олакшао и ојађене исправљао.

Мало их има, који изабарају Господа за предмет подражавања, који с побожним мишљењем пазе на свети Му Богу посвећени живот, који узимају себи за примјер и углед Његовог човјекољубље и љубав, смјерност Му и благост, Ње-

гову оданост вољи оца небеског, као и Његово постојање трпљење. Ко у свему мисли, као што је Исус Христос мислио, ко Га увијек има пред очима и вјерно Његовим стопама слиједи, ко са свом искреношћу и љубави обгрљује и сасвим улази у дубоки смисао светог Му живота, тај ће доћи до небеске истине, до побожног мишљења, до високе самосталности, до побожне смјерности, до милостивог сажалења искупитељевог. У њему Христос добија све љепше и љепше обичаје, и он смије заиста казати: „Изъ жикѣ, но не жикѣ изъ, Христовъ же ко лиѣ жикетъ“. Ми само на тај начин долазимо до најунутрашњијег познавања Исусова и до блажене заједнице с њиме. Али како их је мало, који се одају Христу као вјерној и сталној служби и у њему налазе своје богато и потпуно задовољство.

Зар се можемо и поред тих опажања чудити, благ. Хришћ. што много Хришћана Господа не познаје. Зар се можемо чудити, што су тако многи и ако су рођени у крилу хришћанске цркве, и име спаситељево носе, што су тако многи велим удаљени од царства Божијег и тако равнодушни према великом спасењу, које је Бог преко Христа утемељио? Ах, кад би се сви којом срећом обратили пастиреначелнику наших душа! Кад би се са светом љубављу испунили према Ономе, који нас је љубио до смрти! Кад би сви с Петром дијелили живо освједочење: „Господе, куд ћемо ићи? Ти си ријечи вјечног живота!“ Кад би сви божанство Његово појмили у његовој потпуној величини и рекли: „да нема у никаквом другом имену спаса, да људима није дато никакво друго име, с којим ће се спасти, већ име Господа Исуса!“ Тада би помоћ, спас и благослов дошао на све биједне, невољне и оптерећене!; тада би у срцу спасених био мир и радост у светом духу; тад би из ризнице богоугодног живота у њихове душе дошла пуноћа снаге и врлине; тада би мало по мало нестало невоље на овом свијету и небо би на земљу дошло.

О камо среће лијепе, кад би свети дани божићни, којима с тихом радошћу изилазимо на сусретање, благословено и величанствено међу нама дјеловали! Кад би се с побожним пастирима у тихој смјерности искупили око љубезног дјетета, у којем нам се вјечни тако дирљиво и

повјерљиво приближује! Кад би се вазда у нама порађала искрена чежња за поновним рођењем и обновљењем духа у Исусу Христу! Кад би се ми сви пуни свечане радости сложили у славопоју небеске војске и у преображеном срцу мир Божији осјећали! Очисти Себи, о најузви-

шенији, народ за Твоју својину, који марљив бива у добрим дјелима. Води нас кроз немирни, теготни живот по вјечним путевима горе у Своју величанственост. Али то је вјечни живот, да они познају Тебе, који си сам прави Бог и Онога, кога си послао, Исуса Христа. Амин.

Ријеч к питању: „Како се треба осјењавати знаком часног крста?“

У црквеном листу „Српски Сион“, који излази у Ср. Карловцима, од године 1895. број 6. и 7. стр. 82. и 97. одштампана је расправа о том: „како треба да се знаменујемо знаком часнога и животворнога крста по учењу православне источне Христове цркве?“

Ову расправу написао је и потписао госп. Максим Лудајић.

Господин Лудајић изнио је у тој својој расправи четири врете крстова, који постоје.

Обликом т. зв. грчкога крста (свих гласа) желио је г. писац доказати, да је неправославан облик крста, којег ми православни Хришћани, на основу предања св. апостола и св. оца до данас употребљавасмо, кад осјетисмо потребу и дужност осјењавати се знаком Христовог крста.

Смисао цијеле расправе је у том, да: „Крѣт-коѣ ѡзвѣстѣиѣ, шѣ ѣже кѣкѣхъ кѣкѣкоѣдѣ прѣкоѣлѣкѣноѣдѣ Хри-стиѣниѣ по дрѣкѣноѣдѣ прѣдѣниѣ стѣхъ ѡѣлѣ, и стѣхъ Отѣцѣ, на ѡзвѣстѣиѣ знѣниѣлѣ крѣтѣ стѣгѣ на лицѣ коѣмѣ подѣкѣтѣ рѣкѣ коѣмѣ прѣтѣ, ѡ кѣмѣ мѣгѣти, ѣгѣѣ ѡкразѣ дѣлѣ печѣтѣниѣ тѣниѣниѣ ѡзвѣстѣиѣхѣомѣ: ѡ кѣкѣхъ на кѣкѣ ѡнѣиѣ ѡзвѣстѣиѣтѣ“, — које се налази у псалтиру и часловцу, — учећи нас ријечима: „Н полагаемѣ ѡ . . . Вторѣ на чрѣкѣ нашѣмѣ, ѣгѣѣ догѣизѣтѣтѣ ниѣжѣиѣ рѣкѣ крѣтѣ . . .“ учи нас, да се крестимо онако како *не*ваља и како је неправославно, већ г. писац позива нас, да послушамо њега и његову историју старе хришћанске цркве у обиму од 10 књига а под насловом: „Josephi Binghami Antiquitates Ecclesiasticae. Hallae 1724.— 1729. г.“, о којој и он сам вели, да: „у овим књигама ни помена нема како се извршује крсно знамење“, — те да при ријечима; „И ѡмѣ“ не мећемо три прѣта десне руке „на чрѣкѣ нашѣмѣ“, већ на *прѣ*. Још, — Боже ми опрости, — требао је рећи, да сваки православни Хришћанин треба, да има у џепу „метар“ па да се не крести прије

него што размјери на себи, да сва четири крака буду потпуно једнака, јер — дошљедно — другчије знак крста, није православан — не вриједи.

Али, ја држим, да ова врста расправа вриједила би и спада у доба схоластицизма, а пошто данас томе нема мјеста, преко тога се и прешло ћутом.

Ја бих то и данас учинио, али баш неки дан добих 43. број „Српског Сиона“ од о. г. и у њему под званичним дијелом прочитах: „Извод из записника сједнице правосл. српског светог архијерејског Синода, држане у Карловцима 29. јула (10. августа) 1897. Број син. 30“, којим се наређује Србима православне вјере у земљама угарске круне, да се од данас имају осјењавати знаком часног крста овако: „Десном руком треба да чиниш крст стављајући на чело три већа (прва) прѣта и да говориш. „Во ила Оца“. И за тим спусти руку на *прѣ* у истом виду и говори: „И ѡмѣ“. А одавде на десно раме гово. рећи: „и к. Дѣхѣ“ преносећи уједно (руку) на лијево. А кад си се ознаменовао овим светим знаком крста, треба да завршиш овом ријечју: „Аминѣ“.

Ове ријечи су, — истина — извађене из симболичке књиге: „Прикоѣ. Нѣпоѣдѣниѣ кѣтоличѣкоѣ и ѡпѣтоѣкоѣ Црѣкѣ коѣточноѣ“ од Петра Могиле († 1647.) кијевског митрополита, али хрђаво и у неправославном духу растумачене, јер док блажене памети Петар Могѣла вели: „А одавде на десно раме говорећи: „и кѣтѣгѣ Дѣхѣ“ преносећи уједно руку на лијево, — дотле висока наредба на основу: „наставног плана за науку о вјери, што га је епархијска конзисторија горњокарловачка наредбом својом од 8. фебр 1896. бр. 54.“ — каже: „а код: „И кѣтѣгѣ“ на десној страни, а код: „Дѣхѣ“ на лијевој страни груди“ Куда ћемо сада са: „аминѣ-омѣ“. Још је требал.

рећи: „па онда склопи руке на молитву по римском обичају и реци „Аминь“ или: удари се шаком у прса уз произношење ријечи: „Аминь“.

Да избјегнем непотребно трошење ријечи, ја ћу овдје управити само једно питање на своју браћу по Христу — свештенике свију народности и браћу по крви Србе свјетовњаке у нашим крајевима а то је:

Нека сваки, право по души каже јели икада чуо или видио, да се икоји православни Хришћанин до данас осјеђавао знаком часнога крета овако: „да је саставио прва три прста десне руке: палац, кажипуш и средњи прст те овако састављење изједначио и метнуо најприје на чело па рекао: „Во има Оца“, за тим спустио на прса и рекао: „и Сына“, за тим пренио на десно раме и рекао: „и свѣтаго“, а на пошљешку пренио на лијево раме и рекао: „Духа“, па кад је то све свршио, а онда је спустио руке низасе, или скретио их или... макар турио их у џеп... рекао „Аминь“?

Ако је ико видио или чуо, нека по души каже, па ћу ја смирено и покорно молити се Богу, да ми опрости што сам у заблуди, а ако нико није видио и чинио чуо, онда... онда, незнам шта да мислим о високој наредби!

У осталом, ако се докаже, да је потребно и правилно крестити се као што вис. наредба архијерејског синода вели, онда треба одмах

наредити, да се сви часловци и псалтири, као безаконе књиге униште, или бар оно: „Кратко изјаснање“ истргне из часловца и псалтира па боље напише, а сав живи православни народ ново у школу, да се учи прекретити, а мртвима, да Бог прости што се незнадоше прекретити.

Још би се морало са часловцима и псалтирима уништити:

1. Прва настава у вјери за I. и II. разр. од Н. Вукићевића 1883. год., премда је ова књига поменутом наредбом стављена ван кривости!

2. „Литургика“ за срп. школе“, коју је написао г. Н. Ђеговић прото и која је награђена по ријешењу архијерејског сабора у Биограду (!?), која нас на стр. 47. учи како се ваља прекретити!

У опште, ја сам дошао до ове дилеме: или се Срби православне вјере не знадоше до данас правилно знаменовати знаком часнога крета,

Или је наредба правосл. срп. архијерејског синода у Карловцима бр. 30. (син. зап. ех 1897. од 29. јула (10. авг.) издана доцкан а у духу противном старој српској правосл. вјери јер, трећег нема!

А ја вјеран св. предању св. апостола и св. отаца завршујем за сада ријечима: „*ἵνα οὐκ ἐπισημασθῆτε ὡς ἡλικιοὶ ἀποστολικῶν ἐπιτομῶν, ἀλλ' ὡς ἡλικιοὶ ἀποστολικῶν ἐπιτομῶν, ἀλλ' ὡς ἡλικιοὶ ἀποστολικῶν ἐπιτομῶν, ἀλλ' ὡς ἡλικιοὶ ἀποστολικῶν ἐπιτομῶν*“.

23. октобра 1897.

Посавски поп.

Како је Христос изгледао?

О томе доносимо писмо које писао Публије Лентулије губернатор Јудеје, Императору Римском, — којим се описује лик Исусос. — То је писмо преведено са латинског. а чува се у породици Цезарине у Риму: „Чуо сам, Цезаре, да желиш знати, што ћу ти сад причати. Налазећи се овдје човјек, који сада живи у великим врлинама, а зове се Исус Христос, и кога народ љуби, а његови ученици сматрају га за божанствену и веле, да је син Бога творца, неба и земље и свега што на њој има и бива. Заиста, Цезаре, сваки дан чују се чудне ствари о овоме Христу: да васкрсава мртве и лијечи болеснике само једном ријечју; — он је човјек средњег стаза врло лијеп у лику, а има тако величаствен лик, да они који га гледају, морају га волити, и бо-

јати га се. — Коса му је боје добро зрела љешника. и затегнута до ушију, а од ушију до рамена земљане је боје, али светлија. Од сред чела на глави косу дијели по Назаренском обичају. Чело му је равно, али врло ведро, лице без бора и пјега, преливено скромношћу. Поздрвама и уснама не може се ништа замјерити, брада му је чиста као и коса, није много дугачка, на средини је одјељена. Поглед му је страхан и озбиљан, очи су му као зраци сунчани, и нико не може право да га гледа због сјаја, кад укорава, застраши кад опомиње, привлачи љубав и весео је са достојанством.

Веле, да га никад нису видели ни смијати се ни плакати. Руке су му и мишице врло лијепе, у разговору задовољава многе друге, алп виђа

се ријетко, а кад се деси, врло је скроман, а по изгледу је најљепши човјек, што се може видети и замислити, пука мајка, која је најљепша млада што се икада запамтила у овом крају. Ако Твоје Величанство, Цезаре, жели видјети га, као што си ми прије писао, јави ми и ја ћу ти га одмах послати. — Науком задивљује сав Јерусалим. Он није никад ништа учио, а зна науке: иде босоног и гологлав; многи га исмијавају, али у његовом присуству говорећи с њиме сваки стрепи и чуди се. — Веле, да такав човјек није никада ни виђан, ни чувен у овим предјелима. Одиста, као што ми Јевреји кажу, никад се нису чули онакви савјети и онако мудри, као што то учи овај Христос, и многи Јевреји сматрају га за

божанствена и вјерују му, а многи други туже га мени, као да је противник твом Величанству Цезаре, — Мени већ додијаше ови пакосни Јевреји. — Вели се, да никад није учинио зла никоме, али јест добра, сви они који га познају који му се приближише, веле, да су од њега примили добротина и оздрављења. — Ипак сам готов, да Твоје Величанство Цезаре, послушам: како ми наредиш, биће извршено. Здравом!

У Јерусалиму, седме индикције, мјесеца једанаестого.

Твога Величанства највјернији и најпослушнији губернатор Јудеје

Публије Лентуло.

Из „Цариградеког Гласника“.

Древна слика св. Бориса и Глеба.

Приопћено уз минеј Вид. вит. Вулетић-Вукасовић.

(Свршетак.)

Кнѣзь же благосѣрдѣ сѣи, не хотѣше сад творити ѣтѣмъ на брани кнѣзѣмъ, но народѣ ради повелѣ всадити ѣхъ въ темницѣ, да въ оутишился матѣжъ людскій. Малѣ же времени минѣвшѣ, пакѣ володимѣрцы вопѣлахъ, кричаще къ великомѣ кнѣзю всеволодѣ: вѣдай намъ ростиславичекъ, хоцѣмъ во ѣхъ ѡслакѣнѣти. Великѣи же кнѣзь всеволодъ печалѣнъ вѣсть, но не можѣше народнаго матѣжа оудержѣти, ѣшедше люде, разметѣша теиницѣ, ѣ ѣмше мстислава ѣ ѣрополка, ѡслакѣнѣша ѣхъ ѣ ѡпѣстиша. Ѣ такѣ кѣднѣи ростиславичи мстиславъ ѣ ѣрополкъ, ѣже хотѣхъ большѣ славы ѣ власти, вѣша смирѣни ѣ ѡслакѣлѣни. Ѣдоша же къ смолѣнскѣ, ѣ прѣидоша на смѣдинъ въ цѣрковъ стѣихъ мѣникъ корисѣ ѣ глѣва: кѣже тогдѣ прѣзденекъ оубѣнѣе глѣва стѣгѣ, сѣптѣмврѣа въ ѣ дѣнъ, ѣ молишасѣ прѣлѣжнѣ къ вѣс съ великимъ оусѣрдѣемъ, ѣ стѣихъ мѣникѣкъ ѣкѣ сродникѣвъ своѣхъ призывѣхъ къ поможѣ, ѣже ѡвлегчѣтисѣ волѣзни ѣхъ, гнѣлахъ во ѣмъ дчнѣи ѣзвы. Молѣшисѣ же ѣмъ, прѣвѣѣ ѡвлегчѣсѣ волѣзнь, тѣже пѣче на дѣждѣ ѣсцѣлѣнѣе съ прозрѣнѣемъ дчнѣмъ да-

ровасѣ: ѣ зрѣще ѣснѣ, начѣша прѣдъ всѣмѣи славити ѣ благодарити вѣа ѣ прѣстѣю вѣс, ѣ стѣихъ рѣсѣйскнхъ чѣдотворецѣвъ рѣмана ѣ да вѣда, ѣ ѡидѣша ко своѣ рѣдѣющесѣ, ѣ сотворшюсѣ съ нѣми гѣню, мѣтвами стѣихъ мѣникѣкъ, мѣтъ ѣ мѣрѣе всюдѣ проповѣдающе. Стѣрецъ ѣкѣи дрѣвнѣишихъ временъ, ѣменѣмъ мартѣнъ, вѣкъ въ градѣ тѣровѣ, ѣже прѣжде поваръ вѣкъ оу ѣпископѣвъ тѣровскихъ сѣмѣвна, ѣгнѣтѣ, ѣвакѣма ѣ геѣргѣа: свѣбождѣнъ же вѣкѣ ѣпископомъ геѣргѣемъ ѡ слѣжвы тодѣ старѣости ради монашескѣи на сѣкѣ прѣдѣ ѣвразъ, ѣ прѣвѣвѣше въ ѣпископѣскомъ монастырѣ оу цѣркѣ стѣихъ мѣникъ корисѣ ѣ глѣва, ѣдинъ въ кѣлѣи живѣи. Тѣи волѣше лѣномъ чѣстѣ, чѣрево во ѣгѣ въ лѣно ѣсхождѣше: ѣ ѣгдѣ вѣваше ѣмѣ сѣе, тогдѣ лежѣше стѣрецъ вѣвѣва ѡ волѣзни, не могѣщъ вѣстѣти ѣ послѣжити тѣкѣ своѣмѣ. ѣдиною же волѣщъ тѣмъ не дѣгомъ ѣ лежѣшь въ кѣлѣи, ѣзнѣмогѣше ѡ жѣжды, никѣтѣже во посѣтѣи ѣгѣ, понѣже въ то времѣ вѣше водѣ велика ѡкрѣстѣ монастырѣ дѣнаго. Кѣ трѣтѣи же дѣнъ вѣидѣша къ немѣ тѣи мѣницы корисѣ ѣ глѣва, ѣвѣкъ въ своѣмъ

Ихъ подобенъ, якоже на инокѣнѣ изѡбражени
сѣтъ, и глаголаша: чинъ колиши, старче; ѡнъ
же сказа имъ недѣгъ свой. И рекѡша емѣ:
Хощеши ли воды; и рече старецъ: ѡ господѣ,
мой, оуже давно емъ жаждѣ. И вземъ единъ
ѡ нихъ водонѡсъ, принесѣ воды, а дровѣи на-
полни корецъ, и напоиша старца. И рече ста-
рецъ: чинъ есте вы чада; и ѡвѣщаша емѣ:
ярослави братѣа емѣи. И мнѣвъ старецъ,
яко княза геѡргѣа ярослава сродники сѣтъ,
рече: вѣтъ да сотворитъ вамъ много лѣтъ,
господѣ мой, возьмите же сами хлѣвъ и ѣдите,
яко азъ не могу послѣ-
жити вамъ. Онъ же рѣша:
вѣди тебѣ хлѣвъ, мы же
ѡидемъ, аты не воли про-
чее, но почѣи. И авѣе не вѣ-
дми вѣша. Старецъ же
ѡвѣрѣса здрава, и раз-
смѣ посѣщенѣ стѣихъ мѣни-
ковъ ворѣса и глѣва, и
воста въ прослави вѣа и
оубѣдникѡвъ егѡ, и ѡтѡлк-
никогда же поволокъ тѣмъ
недѣгомъ но превѣсть про-
чее здравствѣа и сказа
братѣи дарованное себѣ ѡ
стѣихъ мѣниковъ, оче-
виднѡ явѣвшихѣа емѣ, ис-
цѣленѣ.

Благоверный князь александръ, прозывае-
мый нѣвскѣи, княжествѣа въ великомъ новѣ-
градѣ, имѣ брань съ нѣмцами: и егда съ
воинствомъ своимъ приде на рекѣ невѣ, единъ
ѡ воеводѣ егѡ, именемъ фѣлиппъ, мѣжъ вѣ-
возланвѣи, имѣа порѣченнѡ себѣ ноциѡ
стражѣ. видѣ (восходѣвш оуже солнцѣ) на водѣ
корабль, и посреде корабля стѣихъ мѣникъ
ворѣса и глѣва стоѣщихъ къ ѡдежахъ чер-
вленыхъ, гревцы же сѣдѣхѣ, аки мглою ѡдѣ-
аны. И рече стѣи ворѣсъ къ стѣомъ глѣвѣ:

братѣ Глѣвѣ, поидемъ скорѡ, да помѡжемъ
сродникѣа нашѣмъ князю александрѣ на неистѡ-
вѣа нѣмцы! Тѣ видѣнѣе воевода ѡнѣи повѣда
князю своемѣ. и въ тѣи дѣнь князь александръ,
помѡщию стѣихъ мѣникъ ворѣса и глѣва, по-
вѣдѣи и попрѣ нѣмѣцкѡю силѣ, и королѣ ихъ
самъ оуазви мечѣмъ въ лицѣ, и съ торже-
ствѡмъ въ великѣи новградѣ возвратѣса.

Подобнымъ образомъ, егда потѡмъ не
скорѡ великѣи князь московскѣи димѣтрѣи имѣ
брань съ царѣмъ татарскимъ мамѣемъ, стражѣ
ноциѣи двѣа халцивѣвѣ видѣ ѡкровѣнное ѡ

вѣа емѣ видѣнѣе сицевѣе
на висотѣ облакъ изрѣ-
дѣнь зрѣшесѣ, и сѣ аки
полки нѣкѣа сѣлаѡ вели-
кѣа ѡ востока исхождахѣ
ѡ полденнѣа же страны
придоша двѣ юношы свѣ-
тли, имѣщи въ рѣкахъ сво-
ихъ свѣщѣи и мечѣи ѡ вла-
женнѣи дѣствѣи. Сѣи же вѣхѣ
стѣи мѣники ворѣсъ и глѣвѣ
и рекѡша полковникѡмъ та-
тарскимъ: ктѣ вамъ по-
велѣ отѣчество наше ѡ гдѣ
намъ дарованное, потреб-
лаѣти; и начаша сѣщи со-
прѣтивныхъ, яко ни
единъ ѡ нихъ цѣлъ ис-

вѣсть. и во оутрѣе стражѣ ѡнѣи повѣда вели-
комъ князю видѣнѣе свое.

Князь же ѡчи своѣа на нево возведѣ и
рѣцѣ воздѣвѣ, со слезѣаи нача молѣтисѣа,
глагола: гдѣи члѣвѣколюбче, мѣтвами стѣихъ
мѣникъ ворѣса и глѣва помѡзи ми, якоже
мѡвсѣю на амаликѣа, яко дѣдѣа на голѣадѣ,
яко ярославѣа на свѣтопѡлка, и яко прѣдѣдѣа
моемѣ князю александрѣ на королѣ нѣмѣцкѡвѣ.
сице ми на мамѣа подаждѣ помѡщѣ. и въ
тѣи дѣнь великѣи князь московскѣи димѣтрѣи

помошћу мѣтвѣ стѣхъ страсотѣрцевѣ во-
риси и глѣба, повѣди мамѣ царѣ татарскаго,
ѣкоже ѡ томи пространимъ ѡбрѣтаетса исто-
рѣа. Та и ѣна мнѡжайшаѣ чѣдеса стѣи мѣники
и чѣдотвѡрцы рѡссѣистѣи корисѣ и глѣбѣ во

стѡмъ крѣпѣи наречѣннѣи рѡманѣ и давѣдѣ,
содѣлаша, и нѣкѣ призываюшымъ ѣхъ съ вѣрою
содѣловають, въ слѡвѣ хрѣта вѣа нашего, со-
дѣемъ и стѣмъ дѣомъ слѡвимаго нѣкѣ и въ
безконѣчнмъ вѣки. аминѣ.

Посвећење цркве у Ивањској.

Благословом Његовог Високопреосвештен-
ства господина Митрополита Николаја Мандића
посвећена је црква у Ивањској на дан 31. ав-
густа о. г.

У очи самога дава обдржавао је прото Вид
Ковачевић са мјесним свештеником и парохом
биетричким г. Јовом Новаковићем, вечерњу са
бденијем. Сутра дан је чин освећења извршен
уз припомоћ више свештеника. При служби
чинодјејствовали су началствујући прото В. Ко-
вачевић, игуман Стојнић, Милан Радовановић,
Јован Новаковић и протођакон Бошковић, који
је богослужење својим изненадним присуством
увеличао. При служби одговарало је ерпеко-
правосл. црквено-пјевачко друштво „Јединство“
из Бањелуке, којим управља врѣјдни и ваљани
коровођа Кеенофон Зита. те је и оно својим при-
суством ову црквену прославу знатно увеличало.
При завршетку службе изговорио је прото Ко-
вачевић присутном народу сходну бесједу дану
и свечаности.

Овој свечаности присуствовао је извањски
предстојник г. Форкапић као владин изасланик,
те знатна множина ерпеко-православног народа
из мјеста и са стране, особито Срби Бањалучани
су исту у знатном броју посјетили.

По свршетку службе био је заједнички
објед, који је био приређен за госте из Бање-
луке, Приједора и осталих мјеста. Прву здра-
вицу при обједу напио је, у име Његовог Високо-
преосвештенства митрополита господина Нико-
лаја; Његовом Величанству премилостивом цару
и краљу Франји Јосифу I., прото Вид Ковачевић,
која је од пјевачког друштва са пјевањем ца-
ревке попраћена. Другу здравицу напио је Ње-
говом Високопреосвештенству господину митро-
политу Николају и ерпеком народу вањски пред-

стојник господин Форкапић, иза које је одпје-
вато „Тон деспотин“. Трећа здравица напита је
куму Михајлу Мијатовићу из Пискавице, који
је цркви 100 фор. даровао осим други потрошица,
ову здравицу напио је игуман Стојнић.

Свака поједина здравица попраћена је са
пуцњавом из прангија и звонењем звона. Веселе
је даље текло у најбољем реду до мркле ноћи.

Добровољни прилога пало је преко 300 ф.

Црква ивањска налази се ни брежуљку,
који је шумом обрастао, црква је са све четири
стране опкољена гробљем, које је врло старо са
малим простим каменим и дрвеним крстовима
без натписа, у исто гробље се и данас мртваци
из оближњих села сарањују.

Црква је у виду лађе од дрвеног матери-
јала саграђена, те с поља и изнутра омалтерена
и окречена. Звоник је са западне стране на че-
тири ступа са доста великим звоном, које лијеп
и јасан звук има. Црква је 13'5 мет. дуга и
5'80 мет. широка, исту је мјестни народ о влас-
титом труду и трошку саградио. Ова је црква
веома сиромашна, те је због тога све досада и
била неосвештана. На истом мјесту постојала је
прије веома мала црквица са освећеним анти-
мисом, који је сада у нову цркву пренијет, дочим
ова стара црквица сада као свјећарница служи;
иста нема никакви старински натписа, по којима
би се могло установити када је ова црквица
грађена. Нова црква нема никакви утвари осим
оних, које је висока земаљска влада у два пута
даровала, а то су: потпуно одјејаније, 3 покровца
за проскомидију, 1 евангелије, 1 апостол и 2
књиге октоиха са 8 гласова.

Бањалучка, 6. новембра 1897.

Вид Ковачевић,
прото.

Свечаност приликом освећења иконостаса у рогатичкој цркви 14. октобра 1897.

Као што се у старо и славно доба Немањинско подизаху и крашаху цркве и манастири у великом сјају и величини, — то и садањи нараштај. — српско-православни народ у Босни и крсној Херцеговини при будној свијести, а у слободи под моћном руком Њег. Величанства нашег премилоствивог цара и краља Франц Јосифа I., подиже и краси своје богомоље. — Па ево, у славу Бога! заузимањем и пожртвовањем побожног српско-православног народа, који је прије 11 година сазидао овдашњу цркву, подиже у истој и иконостас, који је умјетничка рука академика сликара г. А. Боцарића израдила у источном оригиналу, а по православном типу и укусу.

Но, пошто исти иконостас у мјесецу септембру о. г. буде у цркви постављен, — српско-православна црквена општина, по жељи својој и народној, поднесе молбу Његовом Високопреосвештенству митрополиту г. г. Николају Мандићу, да би собом тај св. чин благоволио обавити, што је и учинио.

Чим се пронесе глас о доласку Његовог Високопреосвештенства, нестрпљиво у великој жељи, очекиваше народ дан доласка и освећења. Једно, да види свог архипастира, а друго, да присуствује на дан освећења.

Полазећи 12. окт. о. г. наш архипастир из шехер Сарајева у пратњи преч. проте, конзисторијалног члана г. Давидовића кренули су преко Сокоца, гдје буду од свештенства и народа предусретнути. Овдје су и коначили у Сокоцу код преч. проте г. Г. Косорића, а одатло су 13. окт. о. г. испраћени од свештенства очи дана освећења у 11½ сати у град стигли.

На граници мјесне парохије, изашавши предсједник црквене општине са 46 коњаника грађана и сељака, поздравио је Његово Високопреосвештенство, и одавде све два и два коњаника у најљепшем реду и весељу до цркве.

На знак звона постављен је народ код цркве у два реда, и то: чланови одбора црквеног до главних врата црквених, до њих дјеца школска и изван школска у два реда, даље присутни

народ раздвојен такођер у два реда до врата на порти црквеној.

Пред сами долазак Његовог Високопреосвештенства, обухавши се у епитрахил и фелон мјесни свештеник са својим оцем Ђоком Косорићем, свештеником, отворио је царске двери, и са часнијем крстом положеним на дискосу, ваздухом прекривеним, изашао на главна врата цркве и ту Високопреосвештеног чек'о.

На главним вратима цркве бијаше дивно израђен славолук с иконом св. Саве и натписом: „Добро дошао“, што се има у заслугу и труд овдашњој двојници учитеља приписати; на чем, нек им је од стране моје и црквене општине срдачна хвала!

Кад је г. митрополит са пречас. протом г. Давидовићем пред вратима порте црквене из фијакера изашао и на иста ступио, гдје је од чиновништва дочекан; заорило се од народа „живио“ и одмах је престало звоно звонити, а дјеца су отпочела тропар храму појати.

На прагу црквеном поздравио је ученик Ш. разр. основне школе Милан, син учитеља Радаковића врло дирљивим ријечима Његово Високопреосвештенство, да су се сви слушаоци задивили, а архипастир га је у чело пољубио. За тим примивши од двије ученице цвијеће и од свештеника пружени му крст на дискосу, унишао је у храм, а дјеца су међутим појала тропар, понављајући све дотле, док Високопреосвештени није свој престол заузео.

Послије кратке јектеније, која се обично на јутрењи пред шестопсалмијем говори и возгласа, изашав пред двери, поздравио је мјесни свештеник Његово Високопреосвештенство кратким говором, иза ког је слиједио отпуст. Тада је архипастир отпоздравио и свој архијерејски благослов народу дао, кренувши у пратњи свештенства и народа у одређени му стан код вриједног грађанина, пресједника црквене општине Јелисија Шољевића, гдје је свештенство учинило подворење.

По полу дана наредбом Његовог Високопреосвештенства обавио је мјесни свештеник у

присутности народа у цркви водоосвећење, које је сутра дан за освећење иконостаса нужно било.

У 4 сата послје подне био је почетак вечерње, коју је служио преч. прото г. Давидовић са троцом свештеника у присутности Његовог Високопреосвештенства.

У јутру 14. окт. о. г. око 7 сати започео је јутрењу преч. прото г. Давидовић са свештеницима: Николом Стефановићем из Вишеграда, Стефаном Косорићем из Сокоца, Атанасијем Косорићем из мјеста и Димитријем Јевђевићем из Праче, кот. Рогатица. За вријеме појања „свакоје диханије“ а уз пуцнаву прангија и звонење звона дошло је Његово Високопреосвештенство у фијакеру из стана до пред врата на порти црквеној, дочекавши га ту дјеча обучена у стихаре с рипидама и чирацима, а свештеници пред вратима црквеним, допративши га у храм, гдје је настало архијерејско облачење у достојанственичке ризе и одежде.

Кад је довршено архијерејско облачење и отпојано велико славословије, обављено буде освећење иконостаса. Након тога одмах је слиједила божанствена литургија, на коју су присуствовали чиновници и часници, те увеличали ову ријетку свечаност. Нек им је свесрдна хвала! А народ, гледајући Његово Високопреосвештенство, гдје обавља божију службу уз судјеловање петорице свештеника, душа му се наслађивала, а срце веселило, развијајући се у њем религиозна чувства. За све вријеме јутрење и литургије појали су за пијевницама из мјеста двојица учитеља умилним гласом.

По свршетку литургије, наш одлични и ријетки говорник, архипастир Мандић изговорио је сасвим прекасну и поучну бесједу, коју овдје није ми могуће својим пером изнијети. Само се нешто сјећам: како треба у слози и братској љубави живити; љубити не само онога, који се крстом крети, него и онога, који се не крети; јер смо сви синови једног Бога Оца и поданици једног владара, цара и краља Франц Јосифа I, као божјијег миропомазаника, преко ког се испунило дивно Богом обећано вријеме, да се и у овој земљи подигне и узвиси народ, који је у свему био далеко заостао иза других просвјешћених народа и т. д. и т. д.

За тим је литија пошла око цркве, а по-

божни народ простирући: појасеве, шалове, ма-раме и чембере, куд литија иђаше, цјеливао је часни крст и руку свог милог архипастира. И тако је освећење, божанствена литургија и све остале церемоније саршене до 11 сати.

Али Боже мој! Толики се народ бијаше слегао, који је дошао преко ноћи и од јутра, да би човјек помислио, да ни једна душа цјелог котара није остала. Што се баш и говори, да од како је цркве освештана, није толико народа било. — Оне дивне српске народне пјесме, кола и игре нијесам у стању да прикажем, што је све трајало до пред ноћ у великом весељу, слози и љубави.

У 11 сати је Високопреосвештени посјетио погл. предстојника г. Бабинског у његовом стану, ц. кр. мајора г. Оберену у „гарнизону“, начелника у градској кући и др. одличне Србе грађане.

У 12 сати, у главној гостиони био је приређен свечани ручак, на ком је пало више здравица, од којих је прву подигао г. митрополит Његовом Величанству цару и краљу Франц Јосифу I, која је пропраћена громким, трикратним „живио!“ за тим мјесни свештеник од стране свештенства и црквене општине Његовом Високопреосвештенству; преједник црквене општине двјема управама ове земље, цивилној и војној, нагласивши на челу им Његову Преузвишеност поглавара земље барона Апела; г. предстојник од стране чиновништва српско-православној црквеној општини, а г. мајор у име војништва такођер црквеној општини, што је свака здравица пропраћена бурним узвиком „живио“.

Сјутра дан порано, оставивши сасвим лијепих и сјајних успомена, кренуо је наш архипастир с преч. протом г. Давидовићем управ Сарајеву, испраћен од свештенства, грађана и сељака коњаника у великом броју до на границу мјесне парохије, гдје се чисто сваком на лицу примјетити могаше, да му се жао бијаше од милог архипастира растати.

На растанку сваки од пратиоца цјеливао је десницу милог архипастира, поискавши архијерејски, очински благослов и пожељевши му из дубине срца и душе срећан пут.

Дај Боже, да више пута ово мјесто у својој средини свог милог архипастира дочекује!

Један од свештеника.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Бесједа у новој српско-православној цркви у Сарајеву.

Говорио 2. јуна 1897. П. Ј. Лапчевић, катихета.

Драга браћо!

С тугом и зебњом у срцу излазим данас, мила моја у Господу браћо, да се разговорим с вама да вас пригрлим — да вас се наљубим духовним пољупцем — да се с вама заједно исплачем и изјадам на несрећи нашој.

О мајко наша мила — цркви православна, хранитељице и чуварице наша! Ево нас твоје вјерне дјече, твојијех у Господу чада — ево нас овђе пред твојијем свијетлијем лицем, дошли смо, да ти се изјадамо, дошли смо да ти кажемо наше јаде велике — наше невоље љуте. О Мајко наша мила, које су и колике су те невоље наше, — ох, чисто незнамо како ћемо почети да ти искажемо — а да тебе наша родитељице не увриједимо.

Знамо ми тебе добро — познајемо ми твоју благост и твоју љубав спрам нас и Твојијех чеда — чеда незахвалних — па с тога слободно излазимо предате, да ти као прави синови и кћери искажемо наше туге и невоље љуте.

У друштву смо с људима с којима дјелимо и зло и добро — о мајко наша — и по твојој светој науци љубимо и те друге људе као браћу нашу, јер нас ти тако учиш и ми те слушамо. Ал' та браћа наша како нас вријеђају! Тебе мила мајка цркви православна — узданице и чуварице наша — хоће тебе да нама оцрне — хоће да нам Тебе представе, као недостојну порода Свога — поручују нам и казују — пишу нам посланице свакојаке, зову нас — да тебе мајко изневјеримо. Указују нам да у теби нема спасења — веле нам да твоја света вјера нема плодова — намигују и шапћу и тајно и јавно, и зборе и творе паклени духови свакојаке поруге на те!

Ал' ми знамо тебе цркви наша света српска православна. Ми знамо да си ти права чуварица и хранитељица свега онога, што је учио и говорио Искупитељ и Спас наш Исус Христос. Ми знамо да је твоја света вјера чиста и неоскврњена, онакова као што је од памтивјека учила света саборна заједница хришћанска — ми знамо да је твоја љубав — најузвишенија и најсветија — ми знамо да си ти права хранитељица наша под

видом хљеба — тјела гроздова вина — крви Спасове како је он изволио установати. Ми знамо твоје божанско поријекло по духу светоме који у нама пребива и живи. Ми знамо да је вода живота твога који смо до сад пили — ми и коју су пили наши славни праћедови — пиће које нас одводе у живот вјечни. Ми тебе знамо као дар нашега милога српскога светитеља Саве, па ко да нас од тебе, тако славно — тако чисте и свијетле — тако добре и љубазне наше мајке и хранитељице — са твојих њедара, које нас и наше предке хранише и подигоше — ко да нас од тебе отуђи?

Нема тога на свијету бијелом, нема силе, нема снаге која би нас од тебе, родитељице наша, могла отуђити!

Знамо ми добро и сјећамо се живо наша мила мајко — силније бура и олуја које су у течају вијекова бориле се тобом, знамо силе паклене које су подријевале твој темељни камен, али смо свјесни и тога да те исте силе разажоше се, а ти остаде и здрава и весела мајка твојих чада — права мајка цркви православна српска једна света саборна и апостолска — којој је глава сам основатељ њезин Исус Христос. Па зар тебе да оставимо — зар од тебе да се отуђимо — Боже сачувај! Боље нам је изгубити главу него своју огријешити душу?! (Мрњачевић).

Ти плачеш мајко? А што плачеш? Зар смо те толико растужили овијем нашијем јецањем или си ваљда пустила сузе радости — ће нас видиш — ће љубимо друг друга — да у једномишљењу исповједамо Отца и Сина и светог духа. То су сигурно сузе радости што их ти добра наша мајка сада рониш? Је ли тако? Јест, јест, ти се веселиш ће нас видиш сложне у твојој и нашој обрани!

Ох, туго и жалости моја! Како ћу почети којим ли ћу ријечима исказати тугу мајке наше, која ено плаче и нариче. — Да то ви сви видите — сузе њене, сузе, које ја држах за сузе радости — ал се љуто преварих — јер ево гласа и виђења који ми на очиглед каже, то нијесу сузе радости, него сузе жалости мајке наше цркве православне. И добро нам је дошло ово вријеме

— та можда ће нас ово опаметити, та можда ће нас ови и овакови појави зближити и побратити правим братимством — можда ће овакови догађаји нашу успавану љубав друг другу пробудити, можда ћемо у оваковим зар часовима познати један другог као брата рођенога, као онога, који је позват да брани, чува и стражи у тврђави цркве наше православне миле мајке наше. Ово је ваљда божански промисао установио да нас из дремежа, из лахкомишљења, из небрежљивости и индеферентизма спрема наше мајке пробуди и оснажи.

Зар ми нијесмо потомци славнијех праћедова који су и крв своју знали пролити за своју вјеру — који су баш у тој светој вјери спасени налазили спасења и живота?

Она плаче, јеца и нариче, не што се боји спољашње силе — јер „врата адова не одолетичеј“ — о град њезин и тврђаву њену разбиле су се толике паклене силе и свакојаки нападаји — али када? Онда, браћо моја мила, док су синови и кћери њене били одани матери својој — онда када су слушали гласа матери своје, онда, када су се љубили као синови једног оца и мајке онда, кад нијесу знали за издајство — и кад нијесу мислили на то, да међу њима има синова који би крвничким ножем неслоге растровао и окужио град љубави мајчине. Онда, и опет велим, само онда биле су силе адове слабе а да пробију град цркве наше и живу ограду њену. То је било онда, кад је сваки син цркве православне њу само признавао — њом се само величао, њу и њену само науку слушао и по њој се само управљао и владао.

А данас, јади наши и невоља наша? Па још ми питамо зашто плачеш мајко? Како нећу плакати и јадиковати, вели нам она: „кад сте се оглушили ви синови моји и кћери моје мене ваше хранитељке и чуварице! Како нећу плакати — кад ви, који сте позвани да ме штитите и браните, сами се између себе кољете и угризате, како нећу плакати, кад ви сами разријевате град мој и правите ране на тјелу града мога, куће моје и станишта мога — како нећу плакати, кад ви дјеца моја нећете да слушате мога брижнога материнскога гласа — већ слушате гласове нечистих духова — који вас одводе од мене и уче вас да по тјелу живите а заборав-

љате душу, тај камен станац среће и напретка људскога. Плакати морам, јер је пуста кућа моја — град је празан и нема га ко бранити од нападаја. А ја јадна и чемерна мајка — морам гледати чеда моја како лутају по мраку као пука сирочад од немиле до недрага и ваљају се по калу гријеховном, угађајући грлу и трбуху своме, а скроз заборављајући на своје божанско опједјелење на слику и прилику Бога живсга! Плакати морам гледајући како моја сама чеда убијају међусобно један другог — поганштином срца и језика свога и редове мојих малобројних бораца проређују. Плакати морам, јер сте ме оставили сами по слободи разума вашег слушајући лажне паклене науке које вас уче и говоре вам: „Нема Бога! нема душе!“ А ви као наивна дјеца послушасте гласа непријатеља ваших и њихових и одадoste поклонства идолу њиховом — идолу пуна трбуха! — То је ваш Бог — то је ваша вјера, ваша љубав и ваше надање! Па како да не плачем и како да не уздишем — јер гледајући вас како се тијелом само сладите — знам и видим вашу пропаст — јер тјелесни будући, пропадљиви сте, слаби и нејаки и нијесте у стању бранити се од искушења грјеховнијех и навала пакленијех, већ се њима у наручје бацате — а мене и град мој Сион остављате празан на милост и немилост мојијех душмана.

То је повод и узрок мога плакања и суза мојијех. Али, у члoкoккa нeкoзлoжнa — 8 Бoгa жe кaкo кoзлoжнa вeштa.

Мила и драга браћо! То су ријечи и одговори наше свете матере цркве, која нас опет сузним очима позива у загрљај свој. Лукава су времена у којима ходите (Ефес 5. 16.) чувајте се да вас обманитељ не зареде и за њим идући да не одете у пропаст гријеховну.

Дјечнице узданице наша! Ви се спремате да једноч као људи наоружани мужаственом снагом примите од нас вашијех предака у наслијеђе аманет наш цркву и вјеру нашу православну — српску, ви је чувајте и сложни и одважни будите на стражи бедома њеног. Неслушајте печастивог духа који се је заогрнуо у плашт науке, па тобож наука пријечи, вели он, и брани штовање своје матере цркве — и познање Бога. Наука права и истинита не може никада у протусловљу са науком Божијом и вјером нашом

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

бити — јер је један извор нашега разума — један извор природе и њенијех закона, један и исти извор науке и напретка — тај велики извор наше среће и нашег спасења — Бог. Ко вас друкчије буде учио, невјерујте му — знајте да је анђео посланик — ђаволски!

А ви браћо и сестре драге у Господу! Отварајте врата домова вашијех, ужижите кандило пред иконама вашијем, палите тамјан и свијећу, склапајте руке ваше јутром и вечером, са три прста часног крста знамење правите, и молит се Богу створитељу да вас сачува од напаста и искушења. Ви матере отварајте врата љубави, цркве домаће ваше — а у њој нека успјева нека напредује подмлатка нашега љепота, узданице наше православне и српство, јер ако ви ослабите,

бити сијачи и помагачи чувања вјере нам православно, а уз њу љубави, племенитости и поштења, — онда смо вјерујте пропали и питаће се наши потомци гђе смо? и чији смо?

А ви мила браћо и сатрудбеници наши, ви које је сам Бог поставио да водите да чувате стражу града цркве нам матере православне српске — ви општинари и грађани, браћо наша, оставите распру, оставите зађевице, оставите маленкост, а загрлимо се сви заједно овђе пред лицем мајке нам миле, да утаремо сузе њене које због нас и неслоге наше прољева — па тако загрљени сложни и једномишљени запојмо пјесму снаге и моћи наше:

„Е нили Бог раздѣлѣтъ азѣнци и покаричѣтъ — ако е нили Богъ“. Аминъ!

Поука на први дан Рождества Христова. (За што нема потпунога мира у животу Хришћана?)

Блака ко кышнихъ Богъ и на земли миръ, ко челоуцѣхъ благоколнѣ!

Овом светом пјесмом, као што је познато, поздравили су нашу биједну и грјешну земљу св. анђели у првим тренутцима Рождества Христова: овом светом пјесмом навијестише свијету о једном од најславнијих дјела Божјих, о доласку на земљу Спаситеља свијета; у овој пјесми, међу осталим, навијестише они и мир за земљу. Па шта је, браћо, је ли се с доласком Христовим на земљу утврдио мир на земљи? Дошавши на земљу, Господ наш Исус Христос даровао је људима благодатни мир. *Мир вам остављам, мир свој дајем вам,* — говорио је својим посљедоватељима Сам Спаситељ свијета пред Својим крстним страдањима и пред Своју смрт зарад грјехова рода човјечијег. Истина да се и међу хришћанима водеше прије и сад се кад и кад воде жестоки и крвави ратови и бојеви, биваху прије и сад бивају разне несугласице и неслоге међу хришћанским друштвима, општинама и породицима, заподјеваху се и замећу се зла и непријатељства шта више међу сродницима и пријатељима: но све је то било и јесте отуда,

што је било и сад је много хришћана само по имену, а не на самом дјелу. Кад би сви, који исповиједају хришћанску вјеру, потпуно били проникнути учењем Христовим, кад би сви поступали по закону јеванђелском, то би тада имали узајамну љубав, мир и слогу, живили би као дјеца једнога Оца небеснога. Друкчије и не може бити, јер хришћанство без престаика проповиједа и препоручује свима и свакоме узајамну љубав, узајамно поштовање један према другом, братско трпљење и сношење један другога и, шта више, добротворство увредитељима и љубав према непријатељима,

Дакле, браћо, ако ми будемо истинитим хришћанима, ако ми одпочнемо живити и поступати у свему и свачем по закону Христовом, то ће се тада без сумње утврдити мир у нашем друштвеном и породичном животу, и ми ћемо видјети блага у све дане живота својега. Амин!

У *Шашици*, 1894.

По руском:

Григорије А. Николић,
свештеник.

Проповијед на Богојављење.

Говорио Петар Ст. Иванчевић.

Српски роде и мили народе!

Воља и промисао Господа Бога, нашег небесног Оца хтједе, и милост Своју пружи, те сретно могосмо провести Христово „Рождество“.

— И нека је слава Богу на висини! е нас је здраве, крјепке и чиле одржао, и поживио нас, па ето дочекасмо и данашњи Христов празник „Богојављење“.

Рекох вам недавно о Христовим празницима у опће, а нарочито Србадијо мила и чила о „Рођењу“ Христову. Па весела и мила Србадијо, и сад ћу вам неколике прозборити о данашњем Христову празнику, а онда о слози и послушности. Припазите браћо на моје ријечи, на ријечи вашег законоше, и примите их к вашем српском срцу! . . .

*

— Бл. Хр. и браћо Срби! Данас наша света православна мати црква слави успомену оног дана, кад се је наш Спаситељ Иеусе Христос кретио у ријечи „Јордану“. Јордан је највећа ријека у светој Палестини. У Јордану крштавао је и свети Крститељ Јован, све оне, који би се покајали, очистили од гријеха и обрекли, еда отеселе гријешити не ће.

— Како нам св. еванђелиста Матеј вели, Спаситељ Иеусе Христос кретио се је у 30. години Својој, дошавши из Назарета Галилејског на Јордан к св. Јовану Крститељу, који је Христа и кретио.. А то је баш онда било, кад је св. Јован крштавао народ, и приповиједао о доласку Христову.

Чим је св. Јован угледао Иеуса Христа, рекао је: „Где јаће Божје, које узе на себе гријехове свијета. Ово је Онај, за кога ја рекох: за мном иде човјек, који преда мном постаде, јер прије мене бијаше“. (Јов. 1., 29., 30.).

О почетка св. Крститељ Јован устезао се је, и није хтио кртити Иеуса Христа. Говорио је св. Јован Христу: „Ти треба да мене кртиш, а Ти долазиш к мени?“ . . . Али, Спаситељ Иеусе Христос рече св. Јовану: „Остави сад, јер тако нам ваља испунити сваку правду!“ (Мат. зач. 6., стих 13—17.).

Во имја Отца и Сина, и свјатаго Духа.

Да се света воља небесног Оца изврши, св. Јован крети Иеуса Христа у Јордану, кад је Спаситељ излазио из воде, отвори се небо, и Христос виђе Духа Божијег, гдје силази у виду голубијем, а глас се Божји заори: „Ово је син мој премили, који је по мојој вољи, Њега послушајте“ . . .

Господ Иеусе Христос кретио се је, да тиме и нама покаже, е смо дужни у животу једном кртити се, а св. крштења највећа је и најпреча тајна новог завјета.

Као што чувсте браћо, данашњи празник Христов врло је значајан, а слављен је Србадијо драга још у оно доба, кад су апостоли по свијету ходали и проповиједали науку Божју. Богојављење зове се с тога, што се је тог дана људима јавио Бог у три лица; Бог Отац у гласу с неба, син Божји кретио се у Јордану, а Дух свети јавио се је у виду голуба . . .

*

Благочестиви Хришћани и Срби браћо! Слушајмо само св. Писмо, и владајмо се по св. Писму, па ће нам бити добро на земљи, и спасићемо душу своју

Све поуке и правила, што су нам у животу нужна, и све што ће нам на добро служити овог и оног свијета, налази се у св. Писму. У св. Писму има и о послушности, као и о слози. Тако, на примјер и сам нам Господ Спаситељ Иеусе Христос у свакоме погледу био је послушан према небесном Оцу, као и Својој матери преблагословеној Дјеви Марији, и тим нам је и сам Христос показао, да смо дужни слушати наше старије, и слагати се међу собом.

Србадијо, знај да је *послушност извор свијех људских врлина* Гдје влада послушност и слога, ту је и Божји благослов, а јао га се овог и оног свијета, сваком чељадету, свакој кући, селу, земљи и држави, гдје нема Божјег благослова.

Браћо Срби и сестре Српкиње! „Слогом расту мале ствари, а неслога све поквари;“ „сложну браћу и Бог воли“. Веле српске пословице, које врло значајан смисао имаду.

— Еле, куд се гођ окренемо, без слоге и послушности нема ништа. Без слоге и послуш.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

ности нема Србима православног закона, нема спаса ни житка.

О, ви родитељи! кућне старјешине и сеоске! гајите слогу, љубав и послушност, то вас Господ Бог дужи, а особито ви родитељи и старатељи пред Богом ћете девап давати за своју дјецу и млађе, ако их нијесте васпитали у послушности и слози. Из непослушности сви се гријеси рађају. Непослушан инсан, свако ће зло прије учинити, него послушан.

Ви Српкиње дјевојке и младе, слушајте своје старије укућане, чврсти и челични будите у својој прадједовској православној вјери, која је најстарија и најпотпунија, па зато су нам многи и многи завидни, али ништа за то; не-вјерујмо никоме, своју вјеру чувајмо, држимо

све што је наше српско, као, обичаје, ношњу и све што се слаже са нашом вјером.

Немојте се браћо повађати за туђима обичајима. не скитајте се по зборовима других вјера, а ви младе и дјевојке не долазите у чаршију беспослени, јер ви видите, да ова чаршија пуна је иновјерца, па није лијепо и паметно да ходате по чаршији беспослени, јер је свијет, као свијет, зла уста рећи ће свашта, а то наш српски образ поднијети неможе.

Испитајмо браћо сваки сам себе, па онда затецимо се, да више гријештити не ћемо, и да ћемо још чврћи бити у нашој вјери, и у свему што је наше српско, и што Србина Србином чини. Сваком своје, а нама наше. Амин! . . .

У Јајцу, на Богојављење 1897. год.

Петрова лествица духовнога савршенства.

Поддигте кѣ крѣкѣ кашей докродѣтелѣ,
кѣ докродѣтели же раздѣлѣ,
кѣ раздѣлѣ же коздржаній,
кѣ коздржаній же терпѣнїе,
кѣ терпѣнїи же благочитїе,
кѣ благочитїи же кратолоубїе,
кѣ кратолоубїи же аювокъ.

2. Петр. I, 5—7.

Апостол Петар набраја *седам* плодова вјере указујући на саму висину — круну дрвета хришћанских савршенства — *љубав*. Сваки од ових плодова или рађа сљедећи, или подпомаже ка његовом проихођењу, а сваки сљедећи узвишава или усавршава онај плод, који је пред њим.

Вјери рађа *добродјешелѣ*, или наравствену силу духа. Апостоли су вјеровали, и без страха и бојазни проповиједали су (2 Кор. IV., 13). Ако искрено вјерујемо, искрено и желимо испунити вољу Божју. Нема другога и бољега средства за побуду наше воље ка свему добром. Али с друге стране, једна вјера, без добродјетељи, без тежње ка свему добром, врло је недовољна: она је, по ријечима апостола Јакова, нечиста (Јак. I., 27), немоћна и шта више мртва (II., 17).

Добродјешелѣ, освећена вјером, сила је воље, рађа *разуи*, или просвећено дјелатно знање свету мудрост у свима дјелима, која разликује добро истинито од лажнога, право зло од тобож, њега, Божје од човјечјега, вијерно од невјернога. Не рађа разум добродјетељ, него добродјетељ

одушевљена вјером, унаљује чисто видјело у разуму; он је *живот*, у ком је и *видјело*. Не шта је и добродјетељ, ако нема духовне мудрости? *ревности не по разуму* (Рим. X., 2.). Дакле духовна је мудрост савршенство неопходно за добродјетељ.

Од духовнога разума најближим начином рађа се *уздржање* од страсти; јер он открива сву лажљивост њихових обманâ и сву опасност њихову ради савршенства духовнога живота. И обратно: очишћење срца од страсти много помаже ка узвишењу и утврђењу духовне мудрости, слично онеме, као што чист ваздух чини лик сунца за нас више јасним.

Научивши се побјеђивати страсти, ми тим лакше можемо побјеђивати и савлађивати сва онекушења спољашња. Тим начином *уздржањ* олакшава нам *трпљење*. Али и уздржање без трпљења не може бити савршено. Нетрпљивост, малодушије у биједама, сами по себи су већ слабост духа, а ослабљени дух с поља чини се неспособним ва побјеђење и унутарње непријатеља својих.

Као што очишћење срца од страсти, тако исто и великодушно поднашање биједâ олакшава побожна вјежбања Хришћавина; пешто, на против, *брига овога свијеша и пријевара богатства загуше ријеч* Божју у срцу, и она *без рода остане* (Мат. XIII., 22., Тако *уздржањ* а и *трпљење* олак

падају побожност. С друге стране, шта више, може дати силе нашем уздржању и трпљењу, ако не побожност — страх Божји, жива нада на Бога? Побожан пажљивије чисти своје срце, знајући, да ће само чисто срце Бога видјети (Мат. V., 8); а у биједама још више се јача духом, не падајући једнако у ону крајност, ка којој хтједоше привести Стојици у безчувство.

Побожност, освећујући срце наше, располаже га ка *братољубљу*, или рађа љубав према једновјерној браћи нашој. А без братољубља не може бити савршеним ни *побожност*: јер ако ко рече: ја љубим Бога, а мрзи на брата својега, лажна је (1. Јов. IV., 20.).

Најпослије љубав к Богу одушевљавајући љубав нашу ка браћи, више и више је шири, и рађа *љубав* свеопшту, која обухвата све људе, шта више непријатеље наше. Такова је љубав већ врхунац савршенства (Колош. III. 20.).

Тако се рађају, шире и утврђују плодови вјере. Јер кад је ово у вама и множи се, неће вас оставити лијене нишџи без плода у познавању Господа нашега Исуса Христа (2. Петр. I., 8.).

Ако погледамо с противне стране, на рашћење зла наравственога, то ћемо видјети, да оно расте и развија се тако исто постепено; почиње са маловјерија, и свршава се свеопштом мржњом. Маловјерије или тапшина рађа ослабљење нравствене силе; отуда непромишљена дјелатност, подјармљење страстима, малодушност у биједама; даље — заборављање Бога, злоба ка ближњима, за тим пакост, завист ка свему роду човјечјем — егоизам сатански.

У Митровици, 1. октобра 1897.

Прерадио:
Григорије А. Николић,
свештеник.

Не узajмљуј зла, јер ће ти се вратити.

Народна приповијетка.

Био јадан побожан човјек, па већ и остарио и свашта се у животу нагледао, само није никад видио правде. Што је год знао, што је чуо и видио све му се чинило неправдо, па се једнако молио Богу да му једном да, да и правду види. Бог му испунио жељу. Једном пође он некуд, а то искрене пред њим један каљуђер, а то је био св. Сава, па рече: „Старче, шти би најволио видити на свијету?“ — Правду“, рече старац. „Добро“, рече св. Сава, „погни се на ово дрво, па ћеш видети.“

„Човјек се погна на дрво и угледа пред собом једно велико поље и у том пољу једно лијепо, бистро врело и још некакву воду што тече пољем. Док у том ето ти некаква човјека на коњу, одјеვენ да не може љепше бити. Кад дође до онога врела сјаше с коња, да се напије воде, па у том дође му воља да се у оној води окупа, јер бијаше велика врућина. Премисљао је: купао би се, и не би, јер са свију страна шума, па се страшио да га ко не нађе и оглоби. Најпослије скине се и пооставља ствари све далеко једну од друге. Коња свеже за грм; рухо остави на једном крају, распаса се, скиде

и закопа ћемер на другом крају, оружје метне најближе до себе, ако би ко искрнуо да све не однесе, а да би се могао и сам бранити. Окупа се, изиђе из воде и обуче се, нигдје никога нит' чује, нит' види, он ти усеједе на коња и оде, а ћемер заборави понијети.

За мало а прође туду чобанин гонећи козе и једна коза верући се тамо амо дође до оног мјеста гдје је ћемер био закопан. Стаде коза копати и рогом и ногом док не извади ћемер: а кад то видје чобанин, он брже боље тамо, зграби ћемер, потјера стоку на бјежи оданде.

Таман чобанин замаче у луг, а уз поље се помоли један стар просјак. Издрпан је, јадан је, нема га зашто пас ухватити. Приђе врелу и сједе да се мало одмори и умије. Сједећи тако извади из торбе неколико корица хљеба па их етانه у води киселити и јести. Сјетио се онај коњаник да је заборавио ћемер па се врати одмах натраг. Кад дође врелу затече просјака, назва му Бога и запита га: кад је стигао на извор. „Ја валах, ови час, одговори просјак“. „Је ли још когод овуда пролазио?“ упита коњаник. „Јок вала. Ја нисам никога видио“ — рече просјак.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Онда коњаник брже боље потрча на оно мјесто гдје је ђемер закопао, ал' јест, ни ђемера, ни од ђемера трага. Копај, тражи — нема па нема. Одмах се врати просјаку и опет га запита: „Ама је си ли ма кога видио кад си овдје дошао?“ „Никога“, вели опет просјак. Е онда ти знаш куд се дјео мој ђемер, ево овде сам га оставио! Пренерази се просјак од чуда шта овај говори па рече: „Окај се ти мене, добар човјече, доста ми је и моје сиротиње! Шта ти ја знам за некакав твој ђемер! Кад сам дошао овде сам пао, и одавде нисам макнуо!“

Не ће јунак то ни да чује већ навали на просјака: „ја ли паре на сриједу, ја ћеш сад погинути!“ А кад се просјак стаде правдати и клети да он о парама ништа незна нити их је очима видио — успламти јунак' скочи на њ па га стаде тући. „Казуј“ вели, гдје су паре. Ако не кажеш, одавде жив не ћеш отићи, ја ћу те удавити!“ Просјак се и опет правдао и бранио, а кад овоме то додија, скочи на њ и удави га.

Онда опет оде на оно мјесто и стаде копати али не нађе ништа. Зађе по пољу али ни тамо ништа. Преврте просјака и његову торбу, али ништа ни тамо. Најпослије се поплаши, не смједо више у овом пољу остати: може ко наићи и видјети да је убио човјека. За то се брже боље баци коњу на рамена, па оде својим путем.

Гледао то све старац са дрвета, па кад коњаник побјеже, он се побоја: може ко туда

наићи, па кад нађе мртва човјека, може још на њега потворити те да, ни крив ни дужан, пострада. За то брже боље сиђе с дрвета па наже у планину. Пут је водио преко оног поља, ал' он не смједо путем већ заобиђе шумом и тако околиши убијенога.

Таман он мало одмакао а св. Сава изиђе преда њ па га упита; „Е старче, видје ли шта у пољу?“ А старац одговори: „Ама, духовниче ти ми рече да ћу видјети данас правду; а ја што видјех неправду, никад је веће у животу нисам видио!“ „Ниси ти видио неправду“ вели св. Сава, „већ правду, само још не знаш“. Старац се пренерази па рече: „Иди, Бога ти! Црна ти је оно правда кад погибе човјек ни крив ни дужан!“ „Е слушај, па онда реци да ли је неправда“ рече свети Сава. — Јеси ли видио оног коњаника одјевена, наоружана, што јакхаше пољем и што се у онај води окупа. Отац оног коњаника је отмичар па је покрао једнога сељака и тако се обогатио. Онај чобанин што је онуд са стоком наишао и ђемер ископао то је син онога покраденог сељака, те је тако чобанин однио своје и ако ни сам за то незна: Отац оног просјака био је хајдук, па је за правду Бога убио оца коњаникова и сад се ето на његовом сину вратио зајам. Сад реци: је ли то правда? „Јесте правда је!“ рече старац. „За то не узјамљуј никада зла јер ће ти се то кад тад вратити!“ — рече свети Сава па га нестаде. Из „Цариградског Гласника“

Представка о поправци и измјени садањег стања свештеничког.

(Свршетак.)

Ми смо тога увјерења, да наша Висока влада, као и наша високопреч. Конзисторија заиста нијесу противу тога, да „материјално стање свештеничко и најлашу његову“ — треба правичније уредити — нарочито, да треба наћи пута и начина, како да се то у дјело приведе и оствари. Па кад смо тога и таквог увјерења, слободан сам испред свију у овом чланку замолити нашу духовну власт, високопреч. конзисторију у Сарајеву, нека тражи пута и начина, да се за времена ово злочесто стање њезиних свештеника поправи, љепше и правичније уреди, те да свештеници могу развити више рада у своје задатку и позиву.

Начини и предлози, по којима би се слабо нам стање свештеничко уредило и поправило како треба, били би — како по мишљењу моме, тако и по мишљењу већине овамошњих свештеника — шљедећи:

1. Или, да се свештенству одреди стална мјесечна плаћа по класама, или
2. Да му се повиси досадања тарифа за извјесна свештенодјејства.

Ако би се узео 1. предлог, који би био понајбољи, онда би се свештенство морало подијелити, на класе, и то:

1. класа свештеника, проте и надзиратељи . . . . . 1000—1200 ф.

II. класа свештеника . . . . . 900—1000 ф
 III. „ „ . . . . . 800—900 „
 IV. „ „ . . . . . 700—800 „
 годишње плаће. Ако пак ова подјела не би била удесна, нека је удесе они, који боље знају и који су на то позвати, а ја је наведох само примјера ради.

Ако би се пак узео 2. предлог, т. ј. да се свештенству повиси досадања тарифа за извјесна свештенодјејства, која је издана вископич. конзисторијом од 7. јула 1888. број 890, која овако гласи:

1. За знамење односно крштење . . . . . 40 нч.
2. За вјенчање (по стању) . . . . . 5—8 ф.
3. Крену водицу односно прекаду . . . . . 50 нч.
4. За водицу нарочито позват . . . . . 50 нч.
5. За молитву од . . . . . 40—60 нч.
6. За Јелеосвећење на сваког свештеника . . . . . 1 фор.
7. За опијело (по стању) од . . . . . 3—5 фор.
8. За опијело мало . . . . . 1—1.50 нч.
9. Парастос . . . . . 50 нч.
10. За спомен читуле . . . . . 10 нч.
11. Што се пак тиче „бира“ било би најправедније, кад би свака мушка глава од 18 година давала свештенику годишње по 15—20 ока жита, или мјесто тога по . . . . . 1 фор.

Из исте види се, да је за издржавање свештенства ова тарифа сама по себи мала, а покрај тога и неосигурана. Свакоме стоји на вољи, хоће ли свештенику дати бир, и колико ће му пружити за ово, или оно свршено свештенодјејство; немаш га коме тужити — јер одмах падаш у Симонију, по мњењу некијех!? За то, правда би захтјевала, да нам се ова досадања тарифа повећа, осим 11. тачке у којој се само условон наспомиње о нашем најглавнијем приходу „биру“, којег би требало по означеној одредби за стално утврдити и у новој тарифи, јер нам је исти по овој одредби праведно одређен, па тако нек и остане.

3. Покрај тога, требало би, да се у свакој парохији, која нема парохијалне куће иста начини, нешто о државним а нешто о народним трошковима, (у погледу народних трошкова, разумије се, да народ прибави потребни материјал за градњу куће) у којима би могли становати

свештеници нарочито нови, који данас у народ долазе без куће и кућишта, јер им је помогуће а непристојно према њиховом свештенном чину, да живе у малим чађавим колибама сеоским, а сваки шумарчић у селу има љепцу и удобнију кућу, него ли свештених. Ово рекох из мога личног искуства, као сеолки млади свештеник. Ово сваки млади свештеник, који у свијет долази, при овако неуређеном свештеничком стању претрпити мора; ма да некима веле, да су и објесни!?

4. Да свештенство почиње улагати мјесечно или годишње у „Свештено-удовички фонд“ којег је основао наш добри блаженопочивши Митрополит и добротвор Николајевић с 4000 форингите да с тијем продужимо свете жеље нашега ерпског владике, књижевника и ерпског добротвора, те да последије смрги појединих свештеника, њихове сиротне жене и дјеца не морају трећи дан просити кору хљеба, него да им се по одређеним правилима из истог фонда потпора издаје.

Ово би били главни предлози, који би се односили на поболшање и уређења нашег свештеничког стања, који не би стајали Бог зна каквијех жртава! Јесу ли и уколико ови предлози умјесни, добри и подесни, за поправку и уређење нашег свештеничког стања, остављам, да процијене искуснија и старија браћа свештеници, и они, који су позвати својим положајем, да пораде на томе, да се то јадно свештеничко стање једанпут у овим покрајинама поправи и уреди.

Ми свештеници подижемо наш глас и тражимо од оних, који су позвати, да се брину о св. цркви и свештенству, те да се учини крај досадањој тегоби свештенства с народом, око прикупљања наших свештеничких заслуга, да се једном приступи поправци и уређењу нашег свештеничког стања.

Ако пак мора остати тарифа, онда нек се иста повиси и нађе начин, како да се осигура та наплата, нарочито наш свештенички „бир“ као најјачи и најстарији извор за издржавање парохијског свештенства, још из старозавјетне цркве (II. III. IV. V. књ. Мојсијева). — И то да се исти узима по већ одређеној наредби — од сваке мушке главе од 18 године 20 ока жита, или мјесто тога по 1 фор. Рекох дакле да нам се наплата осигура, те да не буде вересије бар

код имућних, а сиротињи свештенство и онако бесплатно врши, што јој по вјери и закону треба; дакле није Симониста, као што неки фарисеји веле и осуђују наше свештенство, да сиротињу гули.

Из свију доведе побројаних незгода и тешкоћа, очита је ствар свакоме, да је наша свештеничка наплата бар до сада била неосигурана, те да је и крајње вријеме, да се ова „Представка, о поправци и измјени садањег стања свештеничког“ на задовољство, како свештенства, тако и народа, једначут ријешити. Свештенство дакле очекује са тврдим уздањем, да ће кад год доживити, да се и њему ишћински хлѣк по правди и заслуги осигура, те да би исто при бољој и осигуранијој наплати могло са већим успјехом вршити своју службу — народних пастира и учитеља.

Вама пак високоучена, високоштована, пресвјетла и веломожна господо, сви који год имате уплива и удјела у поправци нашег свештеничког стања у овим мученичким покрајинама: поносној Босни и кршној Херцеговини, обраћа се свештенство с молбом, да би знајући, за све побројане тегобе његове, које му сметају, да буде народу својим положајем и задатком од праче користи, потражили пута и начина, како, да се стање свештеничко што прије поправи и уреди, те да свештенство једном не мора изнуђавати и просјачити своју заслугу. Кад би се стање свештеничко уредило и поправило, како треба, и како се жели и захтјева, свештенству би се онда шљедователно — створиле боље прилике, те би се исто могло ревносније заузимати и настојавати да одговори своме тешком и узвишеном задатку. Тако уређено свештеничко стање, привукло би у свештенички сталез људе одличнијих способности, који су досада, ушљед слабог и неуређеног стања свештеничког тражили службе у другим струкама, које су боље плаћене и правичније награђене, из чега се дакле види, да би народ само овим начином могао добити ваљане корисне и научне свештенике, а ако икоме, а оно код нас у Босни и Херцеговини, нужни су

ерпском народу, добри, свјесни, ваљани и научни свештеници!

Стидно је и штетно, да се овако и даље равнодушно — безосјећајно — гледа, како свештенство, гоњено крајном нуждом, оставља књигу, па се хвата плуга и волова, да зарани себе и породицу своју, а још је стидније, да свештенство пада сиротињи и удовицама на терет, тражећи од њих бир и другу наплату!

Напреднији и просвећенији дух данашњег доба код нас у Босни и Херцеговини баш захтјева, да се једном наше високе предпостављене власти обазру на свештенство, и да му бољу и правичнију награду даду, према његовом задатку и одговорности, које врши и према држави и према народу, те је исто, како се мисли и предпоставља и заслужио, да се према његовој светој и толико узвишеној служби — колико било по каже призрења и признања.

Овдје ми је напоменути још и то, да по појединим имућнијим свештеницима, који су од својих ђедова и очева нашљедили стање и имуће, или, који су своју дужност пренебрегли, па се одали трговини и кориснијој заради, не треба мјерити стање свештенства у опште! Треба погледати на већину оних, који немају ни куће ни кућишта и који невољнишу читавог вјека свог, а то је данас — без изнимке сво млађе свештенство, које из школа долази у свијет, па онда судити о правом стању свештеничком, због кога се не тражи никаквих великих издатака ни тешких жртава, те да се поправи стање свештеничко, на које се данас толико тужи и вапије!?

Завршујући овај чланак, полажем тврду надежду, да ће исти обратити пажњу и сачувствија наших претпостављених власти на наше данашње невољно свештеничко стање, те да ће исте милостиво приступити овом дјелу: *поправци и уређењу свештеничког нам стања!* —

У Виоцини, на св. великомучен. Георгија
1897. год.

Стеван С. Поповић,
свештеник.

Св. Саво у народном предању.

Св. Саво на Дурмитору планини.

Ходајући св. Саво по Црној Гори, дође са својим ђаком у једно сеоце под Дурмитор

планину. У томе селу ухвати их ноћ, па ће св. Саво рећи своме ђаку: „Хајде нам потражи гдјегод конака, а ја ћу овдје сјести, да се мало

одморим.“ Так одмах скочи, па зареда по кућама тражити конака, али на велико чудо, у коју гођ кућу дође, на запита: „може ли један калуђер са мном ноћити?“ свагдје би одбијен! Так се врати натраг, па св. Сави рече: „Богме, оче, како ја видим, ми ћемо морати на равни под ведрим небом ноћити, јер нас људи у своје куће не ће да пусте!“ Овим ђаковим бесједама св. Саво ни мало се не зачуди, јер му то не бијаше првина, да га људи у куће не ће да приме! Св. Саво рече ђаку: да му причува торбу с књигама, а он, узевши своју шљаку, зађе у село, да тражи конака. Кад дође у прву кућу изађе пред њега домаћица, а св. Саво је запита: „би ли могао са својим ђаком преноћити?“ а она му одговори: „Мој духовниче, није ми домаћин код куће, па те без његова изуна (допуста) не могу пустити, а душе ми, врло ми је жао, што се тако ето потрефило!“ Св. Саво не рече на то ништа, него крену даље. Кад дође у другу кућу, изађе пред њега домаћин, а св. Саво запита га: би ли могао са својим ђаком преноћити?“ а он му одговори: „Драге бих те воље, попе, примио, ама нас има доста чељади, а башкалука немамо, па ето у томе је стало!“ Св. Саво не рече ни на то ништа, него крену даље. Кад дође у трећу кућу, изађе пред њега једна старица, а св. Саво је упита: „би ли могао у кући преноћити?“ а она му одговори: „Какав тражиш конак, Бог с тобом, кад те ја не знам, ни ко си, ни одаклен си? Хајде тамо у другу кућу, што си ме, Бог с тобом, ноћас узбунио; доста ми је и моје старости, него ме још ти ноћас — у невакат дижеш из душека, да ти врата отварам!“ Св. Саво ни на то не рече ништа, него пође даље питати за преноћиште. Сво је село обиграо сироти калуђер, али не може нигдје добити конака, јер је свагдје био одбијан. Једни су му се извињавали, да га не могу примити на конак због овога, други због онога, а доста их је било, који су га грдили и псовали! На пошљетку, кад видје св. Саво, да не може ни у чијој кући с ђаком преноћити, врати се своје ђаку натраг, па му каже шта је и како је. Онда ће св. Саво рећи ђаку: „Хајдемо на врх ове Дурмитор планине, пак ћемо тамо ноћити.“ Так пође са св. Савом, па су ишли ишли, док се једва с тешком муком и белајем

припеше на врх Дурмитора планине, па онда сједоше и почеше егленисати (разговарати). Јадни ђак огладнио, па ће св. Сави: „Оче, ја сам врло огладнио, а безбели си и ти, јер ето цијели дан ништа не окусиемо. Како би било, да што гођ мало заложимо?“ Св. Саво му одговори: да он није гладан, а њему рече да једе. Так извади из калуђерове торбе хљеба, па поче јести, а св. Саво му рече: „Зашто тај хљеб с луком не присмочиш?“. На то му ђак одговори: „Откуда ми лук да присмочим, кад га у торби нема, а богме га нема ни у овој планини, у овом јадном кршу!“ А св. Саво ће: „Окрени се на десно, ето лука!“ Так се окрену, кад има шта виђети: по крај њега израсте три велике главице црвеног лука, које он ишчупа и поједе. По томе помоли се св. Саво Богу овако: „Боже, у име Твоје, мољак ове људе у овоме селу, а под овом планином, да ме пусте на конак, па ме не пустише! Учини Боже Својом свемогућношћу чудо, да одселе ни ја, ни нико он људи не узмогне у овоме селу ноћити!“ На праведну молитву светитеља Саве учини Бог чудо, те се оно сво село у језеро претвори, кога ено и данас под Дурмитор планином, а зове се „Савино језеро“. Испењеш ли се на Дурмитор планину, наћи ћеш на врх ње три рупе, из којих је ђак св. Саве ишчупао три главице црвеног лука. Ако ти није тешко, отиђи на Дурмитор планину, па ћеш под њом угледати „Савино језеро“, а на њој ћеш виђети „три рупе“, па ћеш се својим очима најбоље увјерити, да је истинита ова прича.

Св. Саво и лажни светац.

Св. Саво чинио је многа чудеса. Тако је он с помоћи Бога воскршавао мртве из земље, слијепцима вид давао, болеснике у живот повраћао, а и све животиње ш њиме су говориле. На његову молитву, вода би из камена протекла, а кад би кога ради каква угуреузлука проклео, проклетство би на њему и остало. Једном ријечи, он је био правни угодник божји, па је Бог његову сваку молитву и испунио, с тога је ето и чинио многа чудеса, али не ради себе, да се прослави; он се шта више од сваке људске хвале клонио, него је чинио чудеса због својемилосрђа према људима. Па ипак, при свему томе, св. Саво имао је много душмана, који су

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

завидили његовој слави и светом животу. Између његових свих пакосних завидљиваца, завидио му је понајвише један лажни светац, који је народ кривој науци учио и својим лоповлуком и великим мајсторлуком бајаги нека чудеса чинио, те је тиме простом народу очи заслијенио, па су му многи и вјеровали и у његову некакву лажну и измишљену вјеру листом вјеровали и прелазили. Ама, како је гођ овај лажни светац имао својих присталица, тако је исто имао и св. Саво још више својим присталица, који су се почели ругати и исмијавати лажну науку лажног свеца, па је ето с тога тај лажни светац омрзнуо на св. Саву и његове присталице. Кад дочује направљени светац, да св. Саво чини човјечијем уму непојмљива чудеса, дође му, па рече: „Ама, ја сам чуо, да ти чиниш некаква бајаги чудеса, па тиме народ вараш и од моје праве науке одвраћаш!“ На то му св. Саво одговори: „То, што ти мени кажеш, тамам ти то чиниш, а ја проповиједам праву и истиниту Христову науку и св. Еванђеље и ко мојој науци узвјерује, добиће царство небесно. Чуда, која чиним, не чиним ја, него Господ Бог кроз мене грјешног и недостојног слугу Његовог.“ Лажни светац на ове ријечи св. Саве одговори: „До три дана дођи с твојим народом на ову пољану, а ја ћу опет повести мој народ, па ћемо кушати, учинити једно чудо, и ко га од нас двојице учини, нека и онај други и његов народ пристану уз његову науку.“ Св. Саво на то пристане и опрости се са свецем и оде. Лажни светац узме неколико говеђих најдебљих пријева, која се зову „данке“, па их на једном крају при дну завеже канафом, напуше их и налије водом, па онда на врху опет завеже канафом и тако закопа у земљу. Кад дође уречени дан, ето ти св. Саве са својим народом на ону пољану, гдје на њој затече лажног свеца с његовим народом. Пошто су се сви искупили: старо и младо, јако и нејако, богато и сиромашно; једном ријечи,

да код кућа није нико остао. Онда гласно завика лажни светац: „Е, Саво, лажни свече, дед' учини својом шљаком, да из овог мјеста вода протече!“ Св. Саво помоли се гласно Богу овако: „Свемогући Боже! Који си Мојсеовим штапом учинио чудо, те је из стијене вода потекла и напојила жедни народ Израилски; учини чудо и мени најгрјешнијем слуги Твоме, да додиром моје шљаке на земљу, протече жива вода, те да тиме увјерим овај заблуђели народ о Твоме божанству, кога је овај лажни светац својом лажном науком с правог и истинитог Твога пута скренуо!“ Пошто ово св. Саво изговори, три пута прекрети забиљежено мјесто својом шљаком, а онда оно мјесто шљаком мало додирну и вода одмах протече! Онда лажни светац, узевши шиљаст колац, клепну њиме по земљи, гдје је „данку“ закопао, али воде ни од корова! Удари коцем на друго и на треће мјесто, али вода никако да протече. На пошљетку, разљути се лажни светац, па свом снагом удари и на четврто мјесто, гдје је данку закопао, али кад колац из земље извади, на њему и данку, коју су миши оглодали, те је вода из ње свасва исцурела, а „данка“ суха, к'о стара пањина.

Кад то светац виђе, Богме се плахо зачуди, али се богме плахо и осрамоги и он и његове кукавне присталице, које с њиме заједно и приме праву Христову науку. Пошто лажни светац са својим заведеним народом повјерова Христу и Његовом угоднику — св. Сави, доби од Бога моћ, те прокуне пријево „данку“, да низашта неваља, него да се њоме миши хране, као што су се хранили, док је била водом напуњена и у земљу закопана и с којом је хтио преварити Бога и св. Саву, али се Бог не може преварити, јер је казао: „Заклела се земља рају, да се тајне све дознају“.

Од Остоје Тупајића Сарајлије, у Сарајеву године 1897., приближејно:

Васо Манојлов Ђуковић, учитељ.

Причање о манастиру Озрену.

Најпоследње опустошење м. Озрена, (ненапомиње се кад је било) приписује се двојици манастирских ђака: Митру Маменици и Виду Жеравици. Манастир је онда био богат. Имао је

доста калуђера, школу, стада оваца, коза, крамака и говеда, своје башче, бостане и винограде. У неко доба, почне им се красти, а особито бостан, те калуђери наћерају све манастирске

Ђаке на заклетву. Који су били прави, радо су се заклели именом Божијим; но Митар и Вид крадући бостан, да им заклетва буде права, употребили су лоповлук, те је Митар Вида увијек на леђима у бостан у крађу носио и Вид је бостан својом руком тргао. Кад је дошло до заклетве, они су се заклињали овако: Митар је говорио: „ако будем својом руком откидао (бостан), да му она отпане“, а Вид: „ако будем својом ногом дошао у бостан, да му отпане!“ Калуђери прокуну ту двојицу крадљиваца, те они оду последије у хајдуке, но и онет су долазили красти грожђе из манастирског винограда, који је био на јужну страну од манастира.

На тој страни постојале су онда и манастирске стаје (кошаре) ђе је стока пребивала преко године, те су је музли и кроз гвоздени точак млијекко манастиру точили.

Једном се догоди и ова несрећа: Босански везир пошаље своје делије у Будим, да му донесу 6 товара чохе за доламе. Кад су се делије враћале с чохом из Будима преко Грачанице уз планину према Бољанићу крај ријеке Прење (?) у једном тијесном кланцу дочекају их Митар

Маменица и Вид Жеравица, те их исијеку, а товаре с чохом отјерају калуђерима у манастир на поклон. Калуђери однесу чоху у Д. Тузлу и предају једном Турчину терзији, да им хаљине покроји; а кад тамо, Турчин тај нађе у чохи рачун и писмо за везира. Туђући за то везир, одмах пошаље своје муселиме, с налогом, да калуђере побију а манастир опустоше, што и буде, а последије и ону двојицу хајдука пофатају и посијеку. Говеда су у планини остала.

Манастир је дуго времена остао затворен. Последије 70 година оду неки кнезови паши тузланском и замоле га, да им се манастир отвори, што папа и допусти.

Кнезови оду последије владици херцеговачком, који им дадне освећен антиминос и ово га и данас овде*).

Мјесто, ђе су хајдуци потукли везирове делије данас се зове „разбојниште“. — Све сам ово слушао од стараца, који су по 100 година имали.

Митар Поповић,
свештеник у Бољанићу.

*] Опишите нам, од које је године тај антиминос и ког је архијереја име на њему забиљежено. Ур.

Одговор.

П Н. Дичному Господину **Васи М. Ђуковићу**, учитељу у Сарајеву.

Да, многи писци наводе, да је св. Сава био узвишен на част Патријархе свега Илирика, а овђе ми је споменути Томка Марновића у животу св. Саве, па онда Le Duien, Or. Chr. — О томе јоште пак говоре „Decret. Callinici Constant. in syndogmatico Chrisanti Patr. Niesosol“. — Ово само за Вас пишем, ал' о тому ћу написати једном овећу рађу, ал Вас молим, да ми свакако пошаљете добар отисак онога печата у Миљешеву, а тако и фотографске снимке са штаци и са сандука св. Саве, у цркви св. Тројице у Плевљима. Извјестите ме и о другому.

У Дубровнику, дне 30. окт. 1897.

Штоватељ:

Вид В. Вукасовић.

Напомена. У овом цијењеном листу, а у свеци IX. септембар од о. г. страна 341—342. отштампан је мој чланак под насловом: „Једно питање“, које сам управо великом и заслужноме српско књижевнику, ученом господину, Виду вит. Вулетићу-Вукасовићу, којим сам молио за разјашњења: да ли је православни и велики муж св. Сава Немањић био српски Патријарх? Високоучени господин Вукасовић, благоизволио ме је удостојити својим врло цијењеним одговором, кога дословце у овом листу саопштавам ради његове драгоцене вриједности и садржине, која ће, не само штоване читаоце овог врло уваженог листа заинтересовати, него ће свратити на се и опћу пажњу шире публике српског свијета, јер високе труде и плодносни књижевни рад уваженог српског научењака, господина Вукасовића, признају и сами цареви, одликују га својим царским одличајама.

Најособитије захваљујући врло ученом господину на цијењеном „Одговору“, на мој горе поменути чланак, овим уједно најљудније умољавам уваженог српског археолога, да ми у grijех не упише, што његово цијењено писмо, упућено мојој маленкости, путем овог листа јавности предајем, а то чиним једино због драгоцјене вриједности и научне садржине тога врло цијењеног писма.

Овом приликом напомињем, да сам према жељи врло уваженог г. Вида витез Вулетића-Вукасовића, покушао прибавити тачан описак с

печата од манастира Миљешева, као и фотографијске снимке са штаке и сандука св. Саве у цркви св. Тројице у Плевљима, те добијем ли исте отиске, хоћу их одмах доставили моме најособнијем штоватељу, коме нека је у напријед слава и хвала за уложени знатни труд за доказити на темељу аутентичних списа, да је св. Сава Немањић, покрај часног назива „српског Архијепископа и просвјетитеља“, добио још и назив српског „Патријарха“.

У ман. св. Тројице, у Тавни, 16. нов. 1897.

Васа М. Ђуковић, учитељ.

Д о п и с.

Трбобоља (наступ). На многим мјестима куд год човјек путује, може да се чује жалење слабуњавих — болесних особа да их „трбух боли“, те да су све радили што им је гдје казивано, и, веле, хасне нема. У Босни, народ сеоски зове то: да је „струнит желудац“, и тако нађу какову бабу или старца, бабе праве жељудац слабуњавај особи у трбуху — својим трљањем; — а старчеви у лијевој руци, те тако рука отече а жиле набујају, — али ниједно ни друго ништа не користи болеснику, свеједно као што му не користе ни записи којексаквих варалица, којих имаде још тмина Божија у нашој домовини. Код дјевојака зову трбобољу „наступом“, и кад наступ на дјевојку дође, тако ју је страшно гледати како се премеће.

Од дјетињства мојега пак до 33. године, ја сам непрестано патио од речене болести, док сам био по школама, доктори су ми препоручивали да се чувам од тешких јела; — што сам и чинио, али слабост није попушћала. Када сам свештеником постао 1883. трбобоља и грозница, дотјерале су ме до најгорег стања, тако да сам са великом муком и напором могао да одстојим док једно дијете крстим или други обред свршим.

У селу Јунузовцима (Бос. Градишки котар) околу ријеке Матуре расте трава „пелин“. Један сељак причао ми је како он имаде једног вола, који радо пасе „пелин“ и вели да је исти во у орању и у сваком послу најјачи

Читао сам на једном мјесту: ако кога боли трбух, узми парченце „комфора“ колико пенично врло те прогутај; затим залиј одмах водом пре-

куваном један филџан т. ј. када се малко олади и ово сам чинио, али опет слаба помоћ.

Као ђак и као свештеник путујући видио сам гдје Крањци и Талијани при себи имаду „камфора“ те често гризу помало и веле да је то здраво.

Ја у 33. год. мога живота, а у 11. год. мога свешт. рада а у непрестаној слабости у стомаку и у пријевима; — дођем на ту мисао те купим: 3. оке ракије пресек; узберем једну малу руковет пелина, који се осуши не на сунци, него у соби, затим мешнем осушени пелин у ракију, затим узмем за 10 новч. камфора те га са ножем истружем, и саспем у ракију с пелином. За један ред камфор се истопи у ракији, а пелин пусти своју горчину, — те сам ову смјесу из јуира по 1. малу чашницу шио, и то цијелу зиму. Од то доба до данас у стомаку, као и цијелој унутрашњости неосјећам никакове слабости, ниши трбобоље, те чрез звџа дошао сам до најбољега здравља.

Од то доба ево има четири године „исту смјесу“ држим у мојој кући не ради себе, него ради мојих парохијана, који ми често долазе и сваки ми захваљује што сам му послао исту „смјесу“

Зато сам за полезно нашао да ово путем јавности објавим, да се болесне и слабуњаве особе у стомаку помогну, као што сам и сам био помогнут. Ко неможе да добије пресек, нека узме чисте шљивовице (а ништо шпиритуса). Када се флапа у неколико испразни, може се опет са истом да долије.

Село Томина (Санскимост) јула мјесеца 1897.

С. Шпирић, парох.

Списак питомаца, примљених у српско-правосл. богословског училиште у Рељеву
1897./98. школске године.

Број	Име и презиме	У који разред	Мјесто, дан и година рођења	Дијецеза	Примјетба
1	Алекса Јерковић	I.	Горња Медна, 1. авг. 1877.	Сарајевска	1. Првих 16 пи-томаца уписано је у
2	Василије Ристић	"	Фоча, 24. март 1879.	Мостарска	I. разред, а двојица
3	Димитрије Терзић	"	Коњиц, 22. октобар 1879.	"	под бројем 17 и 18 у
4	Ђорђе Петровић	"	Хрге, 28. јануар 1877.	Сарајевска	III. разред, и то први
5	Јово Јовановић	"	Прњавор, 1. август 1879.	"	по свршетку II. раз-
6	Јово Марјановић	"	Лушти-Паланка, 3. окт. 1879.	"	реда задарске, а други
7	Максим Јовановић	"	Травник, 18. март 1880.	"	по свршетку III. раз-
8	Мирко Павић	"	Двориште, 8. април 1879.	"	реда биоградске бо-
9	Михаило Радовић	"	Братаче, 26. октобар 1876.	Мостарска	гословље.
10	Никола Савановић	"	Рибник, 17. новембар 1878.	Сарајевска	2. Осим ових упи-
11	Павле Катанић	"	Ступари, 25. април 1878.	"	сали су се и сви
12	Петар Опалић	"	Бијељина, у јануару 1877.	Зворничка	прошло-годишњи пи-
13	Сава Савић	"	Стрмица, 24. јуни 1878.	Сарајевска	томци, и то: у II. раз-
14	Светозар Поповић	"	Вишеград, 3. новембар 1880.	"	ред 13, у III. 3 и у
15	Симо Петровић	"	Дубочац, 5. децембар 1878.	"	IV. 7 — свега 41 пи-
16	Спмо Поповић	"	Д. Вуковско, 17. окт. 1877.	"	томац. О овима види
17	Јован Клежевић	III.	Шолаји, 23. мај 1874.	"	"Б.-Х. Источник" за
18	Михаило Недимовић	"	Јасеница, 28. јуни 1872.	"	1897. годину, свеска
				"	7. и 8., страна 279.

Јавна захвала.

На дан свете Петке о. г. довршен је нови иконостас у нашој српској цркви рогатичкој, који је Његово Високопреосвештенство г. митрополит Николај, уз судјеловање више свештеника, посветио и предао Богу на службу.

Том приликом поучио нас је, да се српски владамо и ту приносимо Свевишњему бескрвне жртве за спасење наше.

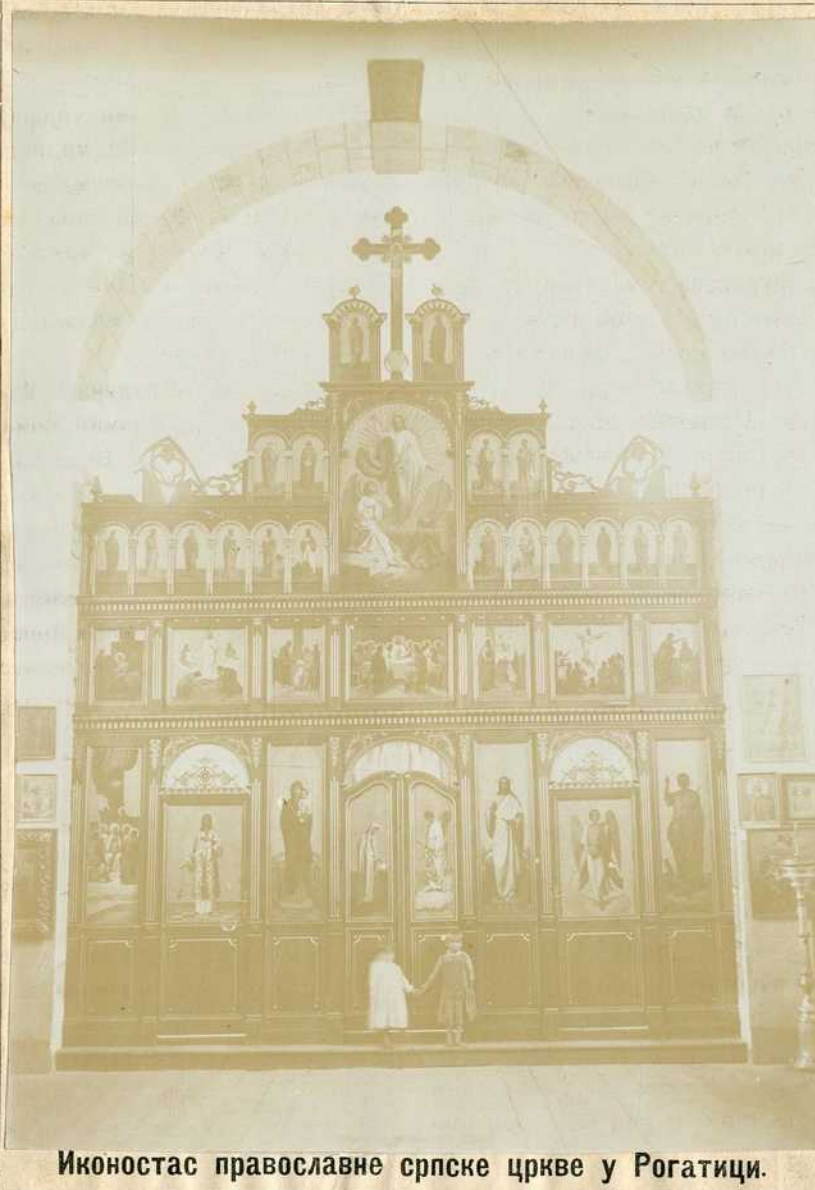
Иконостас је израдио, по српском обреду, академски живописац г. Анастас Боцарић, кога смо позвали на поруку Срба из Далмације.

О изради иконостаса изразила се најмјеродавнија личност за то Њег. Високопреосвештенство г. митрополит најпо-

вољније, — а друге мјеродавне и стручне личности не могоше се нахвалити како у изради типова православног обрда, тако и сликарској умјетности — те смо ми рогатичани управо са срећом се срели,

кад смо се на таког умјетника намјерили, да нам својом умјетношћу украси оно, што нам је најмилије.

Колико то његово умјетно дјело, толико још више његова српска наклоност,

Иконостас православне српске цркве у Рогатици.

предусретљивост и чистота срца, обавезује нас, да му јавно изјавимо своју благодарност у име грађанства и сеоског народа, а уједно да га овом приликом препоручимо осталој браћи Србима, како у Босни и Херцеговини, тако и по осталим српским крајевима, да повјере г. А. Боцарићу израду иконостаса и разних икона, јер их увјеравамо, да се не ће кајати. Само таким начином ако нас Бог помогне, моћи ћемо се ослободити које как-

вих неправославних типова из наших српских православних богомоља.

А теби г. Боцарићу опет кличемо: Да нам те Бог поживи здрава и задовољна!

Српска правосл. цркв. општина рогатичка.

Р а з н о.

Архијерејска служба и посјета у Рељеву. Његово Високопреосвештенство господин АЕ. и митрополит Николај, благоизволио је на Ваведеније одслужити свечану архијерејску службу у новој срп. правосл. сарајевској цркви, те је собом причештивао српско-правосл. младеж овдашњих градских школа; а 23 новембра у неђељу, благоизволио је посјетити богословски завод у Рељеву, бити на служби Божијој у заводној црквици и и прегледати нова ђачка одијела.

Повратак митрополитов. Високопреосвештени господин АЕ и митрополит Николај, последи осмодневног отсуства, повратио се 15. о. мј. из Беча у своју резиденцију здраво.

Госп. Станко Жупански именован је правим професором богословског училишта у Рељеву. Овијем исправљамо ноту донешену у новембарској свесци „Источника“ стр. 436.

Освећење звона. Гламочки протопрезвитер Стеван Кукрика, осветио је 9. новембра о. год. ново црквено звоно, прилог браће Нинковића у цркви парохијалној на Камену.

Јерејско освећење цркве у Поточанима прњаворског протопрезвитерата, са уношењем освећеног антимињска, по благослову архијерејском, извршио је дана 28. септембра т. г. преч парох-надзиратељ г. Лука Опачић, уз прописани церемонијал.

Добри савјети једнога дједа. Неки старац (дјед), давао је својим унуцима ове лијепе савјете: 1) да рад у неђељне и празничне дане није никог обогатио; 2) да имање хрђавим начином стечено, није ником користило; 3) да чинећи милостињу, није никог осиромашило; 4) да молитва изјутра и у вече није никог одоцнила у раду, и 5) да непослушно и својевољно дијете никад није било срећно. — Упамтите то, па ћете се доцније и сами увјерити, да је тако.

Милијарда је 100 милиона. Неки су израчунали, да ће се концем ове године навршити равна једна милијарда минута од рођења Христа Спаситеља. Минут је кратко вријеме, јер их 60 иде у 1 сат, а 1440 у један дан. Из овога се види, шта је то милијарда минута, кад јој треба 1897 година.

Старац од 140 година. У Москви (Русија) живи сада неки старац Кузмин, коме се сад навршило равнијех 140 година. Њему је 65 година, кад је Наполеон (1812) ударио на Москву. До прије живио је у Сибирији, где је копао злато. Тамо га је давно прогнао његов спахија, онда, док су још сељаци били спахински робови. Из Сибирије дошао је у Европу пјешимце. Старац добро види, трезвен је, али се помаже са штулама у ходу, јер му је, вели, ноге изјело злато у рудокопњама.

Књижевне вијести.

„О васпитању и учењу глухонијеме дјецѐ.“ Саставио г. Вељко Љ. Рамадановић, учитељ и управитељ завода за глухонијеме у Пожаревцу (Србија), коме се и поруке шаљу. Књизи је цијена само 35 новчића. Пошто је то јединствена књига у нас Срба, то би требао да је набави сваки родитељ, коме је зао удес даровао дјецу са таквим недостатцима. Свештеници и учитељи народни требају ту књигу имати, да њоме користе људству и да је широј публици препоруче. Новци се могу слати поштанском интернационалном напутницом.

Срп. нар. приповијетке, загометке и пословице. Скупио их и на свијет издао Вук Стеф.-Ђараџић. Књига I. срп. нар. приповијетке и загометке.

Стр. 423 и XVI. Цијена у тврдом повезу 3, а у меком 2 динара. Књига II. срп. нар. пословице ушле су у штампу, а већ се штампају.

Скупљени граматички и полемички списи. Књига I. стр. 224. Цијена у меким корицама 3 динара. — Књига II. стр. 240. Цијена у меким корицама 3 динара. — Књига III. свеска I. и II. 510 стр. и једна таблица снимака. Цијена 6 динара (обје). Књига IV. додатци и регистар.

Српске народне пјесме. Скупио их и на свијет издао Вук Стеф.-Ђараџић. Књига I. различите женске пјесме страна 652 и LXXX и 2 листа нота. Цијена у тврдим корицама 4, а у меким 3 динара; Књига II. у коју су пјесме јуначке најстарије стр. 648. и VI. Цијена у

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

тврдим корицама 4, а у меким 3 динара; књига III. у којој су *јуначке пјесме* средњег времена. Стр. 551. и у 4 листа. Цијена у тврдим корицама 3, а у меким 2 динара. Књига IV. у којој су *јуначке пјесме* новијег времена из војевања за слободу стр. 512 и XLVIII. Цијена у тврдим корицама 3, у меким 2 динара.

Српски рјечник, истумачен латинскијем и њемачким ријечима. III. издање. Свеска I. од а до з стр. 256. Цијена у меким корицама 4.50 динара. — До краја ове године биће готово ново, по Вукову рукопису исправљено и умножено издање цијелога рјечника.

„**Враголије**“. Око 15. децембра о. г. сабрао је и на свијет издао г. А. Каракашевић — Сријемац у Земуну своје *шаливе пјесме*. Цијена

је само 30 новчића. Добива се код писца (Мали Трг, бр. 6.)

Светле слике од Драгутина Ј. Илића из првих дана хришћанства. Књига III. Издање и штампа књижаре Пахера и Кисића у Мостару 1897. — У овој су књизи три приповијетке: *Иродијада, Јуда и Велики Пешак*. Ради своје занимљивости препоручује се ова књига, којој је цијена 35 н. Штампана је на врло лијепој хартији и броји 86. страна обичне осмине.

Лирски интермецо, пјесме Хајнриха Хајнеа, књига III. Превео Алекса Шангић. Издање горе поменуте књижаре у Мостару. Књига износи око 4 штампана табака, оригиналан формат на врло јакој и сатинираној хартији. Цијена 30 новч. Претлату примају све књижарнице.

Читула.

Јован Митровић, свештеник козички, старо-мајданског протопрезвитерата, преселио се у вјечност у 10³/₄ сата ноћу између 25. и 26. нов. г. г. у овдашњој земаљској болници у Кошеву од болести срчане. — Покојник родио се је у селу Козици 16. маја 1870. год. По свршетку наука у београдској богословији, рукоположен је за ђакона и презвитера у Сарајеву 19. и

и 22. августа 1893. од Блаженопочившег митрополита Ђорђа Николајевића. Свечано опојан од девет свештеника, предан је матери земљи у српско-правосл. сарајевском кошевском гробљу у 4 сата по полне 27. новембра. Ваљаног покојника оплакује ојађена супруга, двоје нејаке сирочади, неопскрбљен брат и сви познаници и пријатељи. Лака му била земља, у коју је тако млађан легао!

Цијењеним читаоцима на знање.

Пошто су Високопреосвештена господина митрополита херцеговачки и тузлански извољели изјавити, да ће „Бос.-Херц. Источник“ препоручити и обвезати своје свештенство, да га претплаћује и држи, то ће лист и од нове 1898. године *излазити*. — Анкета, која ће се на скоро састати овдје од угледнијех лица, одре-

диће му правац у погледу садржине, облика и особе, која ће га уређивати. Мисли се дакле, да ће лист од сад бољи и уређенији бити; с тога се пречасном свештенству топло препоручује, но у једно се дужници и овога пута опомињу, да дужну претплату *одмах иоложе*, а и с новом на вријеме јаве се. **Уредништво**

Поштованим читатељима овога духовног часописа честитамо радосни и свијетли празник **Рождества Христова**, поздрављајући свију са: **Христос се роди!**

Уредништво.